

Mestna občina Celje
Komisija Mladi za Celje

ZAKAJ OSNOVNOŠOLCI LAŽEJO

RAZISKOVALNA NALOGA

AVTORJI:

Nik Arlič

Lara Lipovšek

Izabela Pakiž Rumpf

Mentorica:

Vanja Ocvirk Karner

OŠ Lava
Celje, marec 2019

Mestna občina Celje

Mladi za Celje

ZAKAJ OSNOVNOŠOLCI LAŽEJO

RAZISKOVALNA NALOGA

OŠ Lava

AVTORJI:

Nik Arlič

Lara Lipovšek

Izabela Pakiž Rumpf

Razred: 7. a

MENTORICA:

Vanja Ocvirk Karner

OŠ Lava

Celje, marec 2019

KAZALO

Vsebina

POVZETEK.....	6
1 UVOD.....	7
1.1 UVODNA RAZMIŠLJANJA.....	7
1.2 HIPOTEZE.....	7
1.3 METODE DELA.....	8
2 TEORETIČNA IZHODIŠČA.....	9
2.1 KAJ JE LAŽ?.....	9
2.2 ZAKAJ LAŽEMO?.....	10
2.3 KDO SO LAŽNIVCI?.....	12
2.4 VRSTE LAŽI.....	13
2.5 KAKO PREPOZNATI LAŽNIVCA?.....	15
2.5.1 Telesna govorica.....	15
2.5.2 Dihanje.....	16
2.5.3 Okorelost.....	16
2.5.4 Pretirano znojenje.....	16
2.5.5 Izmikanje pogleda.....	16
2.5.6 Sprememba teme.....	17
2.5.7 Dotikanje obraza.....	17
2.5.8 Ton glasu in hitrost govorjenja.....	17
3 ANKETA.....	19
3.1 ANKETA MED OSNOVNOŠOLCI.....	19
3.1.1 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA.....	20
3.1.1.1 Prvo vprašanje.....	20
3.1.1.2 Drugo vprašanje.....	21
3.1.1.3 Tretje vprašanje.....	22
3.1.1.4 Četrto vprašanje.....	25
3.1.1.5 Peto vprašanje.....	26
3.1.1.6 Šesto vprašanje.....	27
3.1.1.7 Sedmo vprašanje.....	30
3.1.1.8 Osmo vprašanje.....	31
3.1.1.9 Deveto vprašanje.....	32
3.1.1.10 Deseto vprašanje.....	33
3.1.1.11 Enajsto vprašanje.....	34
3.1.1.12 Dvanajsto vprašanje.....	35

3. 1. 1.13 Trinajsto vprašanje.....	36
3. 1. 1.14 Štirinajsto vprašanje.....	37
3.2 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA – UČITELJI.....	38
3.2.1 Prvo vprašanje.....	38
3.2.2 Drugo vprašanje	39
3.2.3 Tretje vprašanje.....	40
3.2.4 Četrto vprašanje	41
3.2.5 Peto vprašanje.....	42
3. 2. 6 Šesto vprašanje	43
3.2.7 Sedmo vprašanje	44
4 ZAKLJUČEK.....	45
LITERATURA IN VIRI	47
PRILOGE	48
Priloga1.....	48
Priloga 2	50

Kazalo slik

Slika 1: Ostržek (vir: internet).....	9
Slika 2: Lažniva ptica (vir: internet).....	10
Slika 3: Laganje izvira že iz otroštva (vir: internet).....	11
Slika 4: Prisprodomba bele laži (vir: internet)	13
Slika 5: Prisprodomba črne laži (vir: internet).....	14
Slika 6: Telesni znaki laganja: razširjene zenice (vir: internet).....	16
Slika 7: Telesni znaki laganja pri otroku (vir: internet)	17
Slika 8: Obrazno izražanje čustev, ki spremljajo laž:	18

Kazalo tabel

Tabela 1: Število anketirancev po razredih.....	19
Tabela 2: Odgovori 1. vprašanje	20
Tabela 3: Odgovori 2. vprašanje.....	21
Tabela 4: Odgovori 3. vprašanje 6.r.....	22
Tabela 5: Odgovori 3. vprašanje 7. r.....	23
Tabela 6: Odgovori 3. vprašanje 8. r.....	23
Tabela 7: Odgovori 3. vprašanje 9. r.....	24
Tabela 8: Odgovori 4. vprašanje.....	25
Tabela 9: Odgovori 5. vprašanje.....	26
Tabela 10: <i>Odgovori 6. vprašanje, 6. r.</i>	27
Tabela 11: Odgovori 6. vprašanje, 7. r	28
Tabela 12: Odgovori 6. vprašanje, 8. r	28

Tabela 13: Odgovori 6. vprašanje, 9. r	29
Tabela 14: Odgovori 7. vprašanje	30
Tabela 15: Odgovori 8. vprašanje	31
Tabela 16: Odgovori 9. vprašanje	32
Tabela 17: Odgovori 10. vprašanje	33
Tabela 18: Odgovori 11. vprašanje	34
<i>Tabela 19: Odgovori 12. vprašanje</i>	35
<i>Tabela 20: Odgovori 13. vprašanje</i>	36
<i>Tabela 21: Odgovori 14. vprašanje</i>	37
Tabela 22: Odgovori učitelji 1. vprašanje	38
Tabela 23: Odgovori učitelji 2. vprašanje	39
Tabela 24: Odgovori učitelji 3. vprašanje	40
Tabela 25: Odgovori učitelji 4. vprašanje	41
Tabela 26: Odgovori učitelji 5. vprašanje	42
Tabela 27: Odgovori učitelji 6. vprašanje	43
Tabela 28: Odgovori učitelji 7. vprašanje	44

Kazalo grafov

Graf 1: Število anketirancev po razredih	19
Graf 2: Si že lagal?.....	20
Graf 3: Komu se najpogosteje zlažeš	21
Graf 4: Komu najpogosteje lažejo šestošolci	22
Graf 5: Komu najpogosteje lažejo sedmošolci	23
Graf 6: Komu najpogosteje lažejo osmošolci.....	24
Graf 7: <i>Komu najpogosteje lažejo devetošolci</i>	24
Graf 8: Zakaj splošno lažemo.....	25
Graf 9: Kako pogosto lažeš?	26
Graf 10: Ko se zlažem se počutim - šestošolci.....	27
Graf 11: Ko se zlažem se počutim - sedmošolci	28
Graf 12: Ko se zlažem se počutim - osmošolci.....	29
Graf 13: Ko se zlažem se počutim - devetošolci	29
Graf 14: So situacije, ko je bolje, da lažemo?.....	30
Graf 15: Kdaj je bolje lagati - primeri	31
Graf 16: Lažemo, če česa ne povemo?	32
Graf 17: Laganje preko socialnih omrežij	33
Graf 18: Laganje preko socialnih omrežij	34
Graf 19: Si kdaj ustvaril lažen profil	35
Graf 20: Poznaš koga, ki so mu vdrli v profil.....	36
<i>Graf 21: Kako bi se počutil, če bi o tebi širili laži</i>	37
<i>Graf 22: Menite, da vam učenci pogosto lažejo</i>	38
<i>Graf 23: Komu se najpogosteje lažejo učenci</i>	39
<i>Graf 24: Zakaj učenci lažejo</i>	40
<i>Graf 25: Ali pogosto dvomite v besede učenca?</i>	41
Graf 26: Ali v službi uporabite laž?	42
Graf 27: Ali menite, da če česa ne poveste je to laž?.....	43
Graf 28: So o vas že širili neresnico?.....	44

POVZETEK

Ljudje smo družabna bitja, ki med seboj dnevno komuniciramo. Na ta način izmenjujemo številne informacije, izkušnje in znanje, pogovarjamo se z besedami, izražamo se s telesno govorico. Tako se pogosto zgodi, da skozi pogovor širimo tudi neresnice oz. laži. Te so včasih nenamerne, lahko pa so preišljene in pustijo resne posledice.

V nalogi smo spoznavali, kako pogosto in komu najpogosteje lažejo učenci predmetne stopnje, zakaj to počnejo in če lažejo tudi na socialnih omrežjih. Ugotavljali smo tudi, kako na lažanje gledajo učitelji naše šole. S pomočjo anketnih vprašalnikov za učence in učitelje smo pridobili zanimive informacije o tem pojavu. Nova spoznanja so nam pokazala, kako zahtevna in zanimiva je ta tema, ki nas je navdihnila, da jo še podrobneje raziščemo.

1 UVOD

1.1 UVODNA RAZMIŠLJANJA

Ljudje smo družabna bitja. Živimo v različnih skupnostih, znotraj katerih vzpostavljamo odnose in medsebojno komuniciramo, se pogovarjamo ter izmenjujemo številne informacije, izkušnje, znanje. Pogovarjamo se z besedami, pogosto pa veliko izražamo tudi s telesno govorico. V pogovoru lahko izmenjujemo resnične stvari, večkrat pa se zgodi, da širimo tudi neresnico ali laži.

Vsi ali pa skoraj vsi poznamo zgodbo o Ostržku. Vemo, da je laganje slabo in da z lažmi lahko zelo prizadenemo drugega. Včasih so te nenamerne, trenutne in ne pustijo pretiranih posledic, velikokrat pa so tudi zelo premišljene, načrtovane in takšne lahko pustijo resne posledice. Verjetno si vsi priznavamo, da se kdaj pa kdaj zlažemo in prav to nas je spodbudilo, da smo se lotili te naloge.

Želeli smo izvedeti, zakaj pravzaprav lažemo, kako zgodaj pričnemo z laganjem in kako prepoznati laži. To je osrednja tema naše naloge. Z anketo smo skušali odkriti, kakšni so razlogi za laganje, komu osnovnošolci najpogosteje lažejo in kakšne izkušnje z lažmi imajo naši učitelji. Odkrili smo veliko zanimivega, kar bomo lahko uporabili v naših vsakodnevnih stikih z drugimi.

1.2 HIPOTEZE

Pri našem delu smo si zastavili naslednje hipoteze:

H1: Skoraj vsi anketiranci so se ob kakšni priložnosti že zlagali.

H2: Najpogostejši vzrok za laganje med anketiranimi učenci je strah povedati resnico.

H3: Učenci se najpogosteje zlažejo staršem.

H4: Drug najpogostejši odgovor bo, da se največkrat zlažejo vrstnikom.

H5: Anketiranci se lažejo tudi preko socialnih omrežij, in sicer pogosteje kot

drugače.

H6: Učitelji kot najpogostejši vzrok za laganje pri učencih vidijo njihov strah povedati resnico in enako menijo učenci sami.

1.3 METODE DELA

Ko smo skupaj izbrali temo, ki nas je vse zanimala, smo se najprej poglobili v iskanje literature. Obiskali smo Osrednjo knjižnico Celje, pregledali smo številne internetne strani s podatki v različnih časovnih obdobjih. Prav tako smo literaturo iskali v šolski knjižnici. Pri tem nam je pomagala tudi naša mentorica.

Glede na vprašanja v anketi smo postavili hipoteze.

Pri prebiranju literature smo spoznali veliko novih tez o lažeh, a jih nismo vključili v anketo, saj smo ocenili, da jih osnovnošolci ne poznajo. Osredotočili smo se na teoretične vsebine naše naloge, ki so nam bile v podporo pri raziskovanju.

Uporabili smo metodo anketnega vprašalnika. To je merski instrument, s katerim iz izbranega vzorca pridobivamo iskane informacije. Je kvantitativna raziskovalna metoda, ki nam omogoča zbiranje večjega števila podatkov. Uporabili smo anketni vprašalnik mešanega tipa: pri nekaterih vprašanjih so učenci morali odgovor(e) obkrožiti, na nekatera so odgovarjali prosto, nekaj vprašanj pa je bilo pripravljenih v obliki merske lestvice, pri kateri so anketiranci ovrednotili zastavljene trditve s številkami od 1 – 5, glede na to, koliko ponujene trditve zanje držijo.

Ker smo z anketnim vprašalnikom med učenci pridobili zanimive odgovore, nas je še zanimalo, kaj o laganju menijo naši učitelji in zato smo se odločili izvesti kratko anketo tudi med njimi. V tem primeru smo uporabili anketni vprašalnik zaprtega tipa.

2 TEORETIČNA IZHODIŠČA

2.1 KAJ JE LAŽ?

Laž je trditev, za katero govornik ve, da je napačna in je povedana zato, da bi govornik z njo prevaral poslušalca. Laganje je prikrivanje informacije ali skrivnosti, ki jo ve ena ali več oseb. Lahko jo ve zgolj ena oseba, ki jo iz različnih razlogov prikriva drugim. Laganje je tudi neposredno povezano s prikrivanjem. Povezano je z značajem in osebnostjo lažnivca. Laganje ni preprosta stvar, prevladovalo pa naj bi predvsem pri otrocih ter mladostnikih, čeprav nekatere raziskave kažejo, da tudi odrasli v odnosih izrečejo 60 % večjih ali manjših laži (Pirc Orešković, viva.si).

Slika 1: Ostržek (vir: internet)

V SSKJ je zapisano, da je laž »zavestno neresnična izjava z namenom zavajati v zmoto« in je nasprotje resnice, »kar je v skladu s tem, kar je, kar obstaja«.

K laganju spodbujajo različna čustva in namere – ali gre za slabe ali dobre, pa je odvisno od okoliščin. Zlonamerne laži lahko pri osebi povzročijo veliko trpljenja, dobronamerne laži pa pomenijo nadaljevanje dobrih družbenih odnosov. Čista resnica je, da je biti povsem iskren zelo težko in nemalokrat škodljivo. Laganje v osebnih odnosih z namenom prikrivanja napačnih dejanj ali izdajstva zlahka privede do izničenja zaupanja. Tesna prijateljstva in osebne zveze so odvisne prav

od zaupanja, govora resnice ter odprtosti. Včasih govor resnice uniči zvezo ali tesne čustvene vezi, ki nas povezujejo. Na drugi strani pa laganje zlahka uniči tudi zaupanje, prijaznost ter čustvenost med ljudmi. (viva.si)

Zanimivo je, da laganje ni izključno človeška lastnost. Lažejo tudi živali. Charadrius melodus je majhna ptica pevka, ki je v pretvarjanju zelo spretna. Ta ptica, podobna vrabčku, zna velemno preslepiti roparice, ki bi se rade polastile njenih jajc. Ko opazi roparsko žival, se pretvarja, da ima poškodovano krilo in da šepa, s čimer pritegne pozornost napadalca, ki misli, da lahko dobi še boljši plen, kot so jajca. Ko se ji grabežljivec nevarno približa, ptička odleti iz njegovega dosega ter tako reši sebe in jajca (sensa.si).

Slika 2: Lažniva ptica (vir: internet)

2. 2 ZAKAJ LAŽEMO?

Razlogov za laganje je veliko: želja po ugajanju, prizadevanje, da bi razočaranje prihranili bližnjim, ker jih lahko resnica prizadene, koristoljubje, najmračnejša oblika hotenj, da bi nekoga prizadeli. Prve laži se pojavijo takoj, ko otrok spregovori, in to za zabavo. Otroci pa že pred vstopom v šolo spoznajo, da jih laži lahko izvedejo iz najrazličnejših neprijetnih okoliščin. Najstniki z lažmi prikrijejo resničen razlog prekinitve zveze in tako postanejo vse sprejemljivejše. Laganje izhaja iz pomanjkanja samozavesti in samospoštovanja. V svoje življenje vnašamo namišljene lastnosti, dogodke in dejanja, ker se bojimo, da bomo taki, kot smo, za učitelje, sošolce, znance, celo prijatelje in starše nezanimivi in dolgočasni.

Velikokrat pozabimo biti iskreni do sebe in drugih (viva.si, 2018). Hočemo se materialno okoristiti, zato želimo nekoga naplahtati ali celo prizadeti, tudi zaradi čiste zabave, da bi sebe in druge rešili iz neprijetne situacije. Resnica velikokrat povzroči veliko več škode od laži, ravno zaradi tega želimo komu prihraniti čustvene bolečine. V življenju skorajda ne obstaja situacija, pri kateri se človek ne bi občasno zatekel k lažem. Včasih je vzrok za laganje negotovost samega sebe, partnerskega odnosa ali družbe.

Zelo pogost razlog za uporabo laži je želja ostati priljubljen. To je pogosto je laganje, pri katerem posnemamo druge in imamo od tega korist. Laži se pojavijo tudi zato, ker menimo, da nam resnica ne bi koristila. Lažemo, da ohranimo samospoštovanje in iz želje po ugajanju. Družina spodbuja k laganju s tem, ko se ne zmeni za otroka in laganja ne prepozna kot problem.

Lažemo v egoistične namene (torej zase) in da bi se izognili kazni (Dugar, 2018). Zaradi tega lažejo že otroci. Pogosto lažemo, da ne bi bili prizadeti. V tem primeru je laž neke vrste samoobramba. Razlog je tudi strah pred konfliktom. Nihče ne mara konfliktov, zato se laž včasih izkaže kot boljša alternativa od resnice. Tudi zavrnitev je pogosti razlog za laganje. Vsak si želi ugajati drugim (ali pa vsaj komu), zato si ljudje včasih, da bi bolj ustrezali nam pomembnim osebam, pomagamo tudi z laganjem. Na žalost pa zaradi laži včasih dosežemo ravno nasproten učinek (njena.svet24.si).

Slika 3: Laganje izvira že iz otroštva (vir: internet)

Laganja se torej učimo že zelo zgodaj in potem to spretnost le še nadgrajujemo: izkoriščamo jo za doseganje uspeha na številnih področjih – v šoli, službi, v družbi ali pri športu – pravzaprav povsod, kjer lahko z lažjo dosežemo korist.

Lažem smo izpostavljeni vsakodnevno tudi preko različnih medijev, saj nam številne reklame obljublajo marsikaj, kar ni resnično. Veliko laži pa najdemo na različnih socialnih omrežjih, kjer se ustvarjajo tudi številni lažni profili (sensa.si, 2018).

2.3 KDO SO LAŽNIVCI?

Lažnivec je oseba, ki pove trditev ter ve, da je ta napačna in jo izreče zato, da bi z njo prevaral poslušalca.

Lažnivcev je več vrst. Nekateri se laganja tudi naučijo.

Občasni lažnivci so ljudje, ki navadno ne lažejo. Ko pa to storijo, imajo občutek krivde.

Pogosti lažnivci lažejo pri vsakdanjih dejavnostih.

Gladki lažnivci so osebe, ki vedo, kako lagati.

Kompulzivni lažnivci so tisti, ki imajo velike težave sploh biti pošten oziroma govoriti resnico.

Beli lažnivci so osebe, ki lažejo zato, da bi nekomu prihranile bolečino in ne želijo škodovati.

Dobri lažnivci imajo nekaj tipičnih lastnosti. Vedno imajo pripravljen odgovor, ki je pogosto izviren. Običajno so zelo zgovorni, vendar ob tem ne povedo nič kaj pomembnega. Pogosto imajo dober spomin, ne občutijo krivde in ne poznajo strahu. So dobri igralci.

2. 4 VRSTE LAŽI

Poznamo več vrst laži.

Slika 4: Prispodoba bele laži (vir: internet)

Bela laž

Povemo jo, da zmanjšamo škodo ali da pomagam drugim. Je neškodljiva laž.

Lažni prikaz stanja

Gre za zavajanje, pri katerem se pove neresnično stanje oziroma se narobe povedano dejstvo ne popravi. Rajši se izbere tišina, kot pa da bi povedali resnico, ki bi verjetno spremenila odločitev osebe.

Minimalizacija

Je vrsta prevare, ki zmanjša pomen dogodka ali situacije.

Poštena laž

Pri tej vrsti laži škodljiv namen ne obstaja, posameznik pa se ne zaveda, da laže. Resničen odgovor se skriva v kopici laži, v obliki nepomembnih informacij. Težko se ugotovi, kaj je res.

Nesebično laganje

Namen je omiliti trpljenje ali dvigniti samozavest druge osebe.

Polovična resnica

Vsebuje nekaj laži in nekaj resnice oziroma morebitna neresnična predvidevanja.

Otročje laganje

Gre za nedolžno laž. Običajno je hitro oproščena, saj ne vsebuje prevare ali zavajanja.

Izmišljevanje

Nekdo reče neko stvar, kot da je resnica, čeprav pravzaprav ne ve, ali je res ali ne.

Pretiravanje

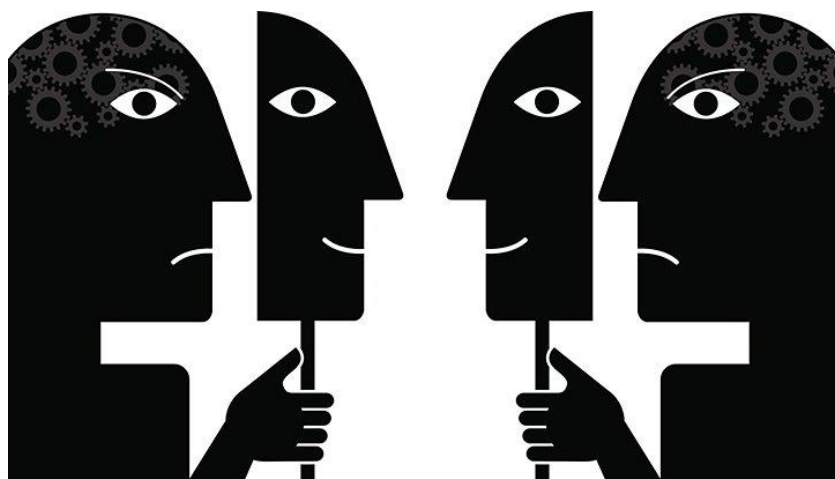
Nekaj poudarjamo bolj, četudi je resnica pomembnejša.

Ignoriranje

Pozornosti ne namenjamo laži, raje se odločimo, da se ne oziramo na laž, ki smo jo izrekli. (www.moia.in)

Popolno - črno laganje ali črna laž

Je popolno izmišljanje dejstev, izrečena je zato, da nekemu škodujemo.

Slika 5: Prispodoba črne laži (vir: internet)

Agresivno laganje

Namen je prizadeti drugo osebo in si pred njo pridobiti prednost (njena.svet24.si).

2.5 KAKO PREPOZNATI LAŽNIVCA?

Laganje je zahteven intelektualni proces, saj mora človek lažnivo zgodbo pripovedovati tako, da bo logična in verjetna, da bo vsebovala tudi tisto, kar človek, ki mu zgodbo pripovedujemo, že ve, pa tudi glas in druga neverbalna sporočila morajo biti usklajeni z zgodbo. Laganje je neke vrste igra, igra vlog. Nekateri ljudje jo obvladajo, večina pa ne in hitro imamo občutek, da nekaj ni v redu z zgodbo, ki nam jo pripovedujejo. (njena.svet24.si).

Laži razkrivajo nenadne spremembe vedenja. Ljudje velikokrat kažejo različne znake med tem, ko lažejo. Ko poznate človekovo osnovno ali običajno vedenje, lahko iščete spremembe v njegovem vedenju in tako ugotovite, ali vas zavaja. Človek je pod stresom, ko je neiskren, takrat bo spremenil vedenje, in sicer na enega od treh načinov. Morda se bo prenehal vesti, kot se je vedel prej ali pa se bo njegovo obnašanje opazno spremenilo. Ljudje bi redko uspeli z lažjo, če bi ljudem uspelo prepoznati vzorec, ki bi dokazal, da nekdo laže ali pa govori resnico. Ob različnih trenutkih oziroma lažeh uporabljamo različne kretnje. Odvisno je od tega, ali govorimo v osebni, družabni, intimni krogu ali javnosti (Stan B. Walters, Resnica ali laž?). Nekateri ljudje lažejo tako, da hitro opazimo, da nekaj ni v redu.

2.5.1 Telesna govorica

To je eden izmed najboljših načinov, kako prepoznati lažnivca. Raziskave so pokazale, da lažnivci svoje roke skrivajo – držijo jih v žepih, za hrbtom ali pa na njih sedijo. Kdor laže, se po navadi drži manj pokončno, velikokrat pa tudi nemirno udarja z nogo po tleh. Nekateri raziskave so tudi pokazale, da se oseba takoj po tem, ko izreče neresnico oziroma laž, dotakne ust oziroma predela blizu ust.

Slika 6: Telesni znaki laganja: razširjene zenice (vir: internet)

2.5.2 Dihanje

Osebe, ki lažejo, hitreje in globlje dihajo. Možno je tudi, da zaradi živčnosti njihov glas postane bolj plitev.

2.5.3 Okorelost

Ko nekdo laže, postane zelo napet. Lažnivca lahko opaziš po skrčenih ramenih, prekrižanih rokah ali napetih mišicah. Tudi njegovi odgovori na vprašanja in sodelovanje v pogovoru so počasnejši.

2.5.4 Pretirano znojenje

Laganje vsakemu, tudi tistemu, ki se v njem vadi, povzroča veliko stresa. Kadar lažemo, četudi v dobro koga drugega, se začnemo bolj potiti – to izkoriščajo tudi detektorji laži.

2.5.5 Izmikanje pogleda

Kdor laže, ima velike težave z gledanjem v oči. Tega se je možno z vajo in vnaprejšnjo pripravo seveda naučiti, a le izjemno izkušen lažnivec bo lahko zaigral popolno igro brez napak. Večina ljudi bo strmela v oči preveč zavzeto oziroma se izdala kako drugače.

Slika 7: Telesni znaki laganja pri otroku (vir: internet)

2.5.6 Sprememba teme

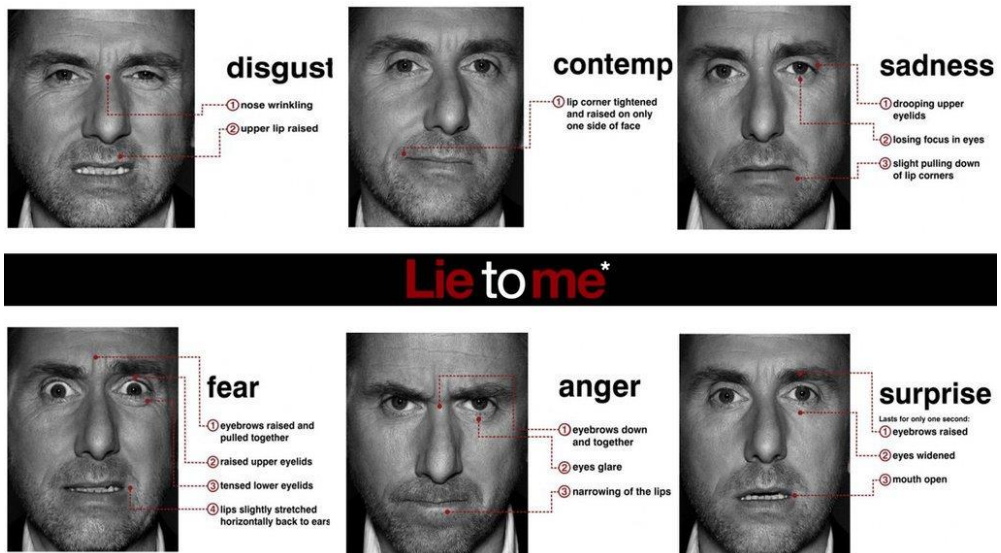
Laganje je neprijetno in stresno. Vsak, ki laže, si zato želi, če se le da, spremeniti temo pogovora. Tisti, ki vas bo poskušal pretentati z neresnico, bo verjetno poskušal zamenjati temo pogovora, v kateri se skriva njegova skrivnost.

2.5.7 Dotikanje obraza

Ljudje, ki se zlažejo, imajo veliko večjo potrebo po dotikanju obraza. Urejajo si lase, se praskajo po vratu ali nosu in si pokrivajo usta.

2.5.8 Ton glasu in hitrost govorjenja

Osebi, ki ne govori resnice, se glas poviša, nemalokrat pa se ji tudi pospeši govor. Skoraj vedno se način govora pri lažnivcu spremeni – nenadoma se mu začne zatikati ali pa začne govoriti zelo monotono (hedonizem.si).

Slika 8: Obrazno izražanje čustev, ki spremljajo laž

Po vrstnem redu: gnus, prezir, žalost, strah, jeza, presenečenje (iz serije Laži mi); vir: internet

3 ANKETA

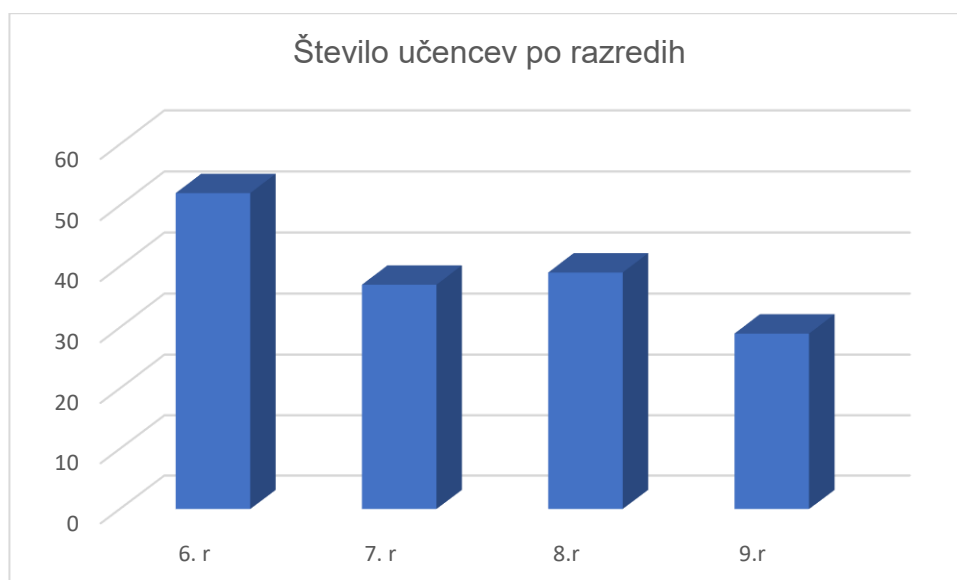
3.1 ANKETA MED OSNOVNOŠOLCI

Anketo smo izvedli med učenci naše šole, vanjo smo vključili učence od 6. do 9. razreda. Kot je razvidno iz tabele in grafa, smo anketirali 157 učencev.

Anketa je priloga naloge.

Razred	6. r	7. r	8. r	9. r	Skupaj
Število učencev	52	37	39	29	157

Tabela 1: Število anketirancev po razredih

Graf 1: Število anketirancev po razredih

3.1.1 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA

3.1.1.1 Prvo vprašanje

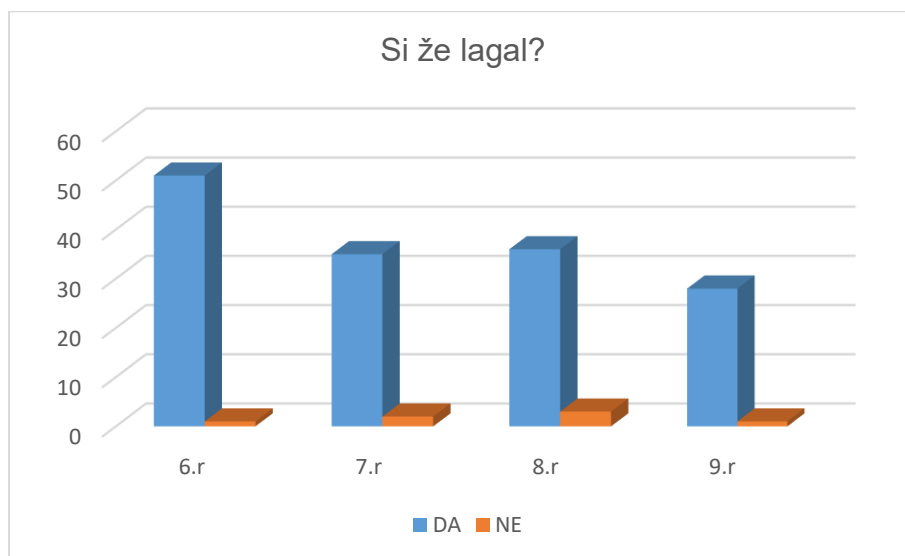
Si se že zlagal?

- a) DA
- b) NE

S prvim vprašanjem smo želeli preveriti, ali so se učenci že zlagali. Seveda smo predvidevali, da bo večina oz. vsi izbrali odgovor da, kar je razvidno tudi iz spodnje tabele in grafa.

razred	DA	NE
6.r	51	1
7.r	35	2
8.r	36	3
9.r	28	1
Skupaj	150	7

Tabela 2: Odgovori na 1. vprašanje

Graf 2: Si že lagal?

96 % anketiranih učencev je priznalo, da so se že kdaj zlagali. Samo 4 % so odgovorili, da se še niso nikoli zlagali. Kljub vsemu menimo, da to najverjetneje ne drži. V prvi hipotezi smo predvidevali, da so se skoraj vsi anketiranci ob kakšni priložnosti že zlagali. Rezultati ankete so našo hipotezo potrdili.

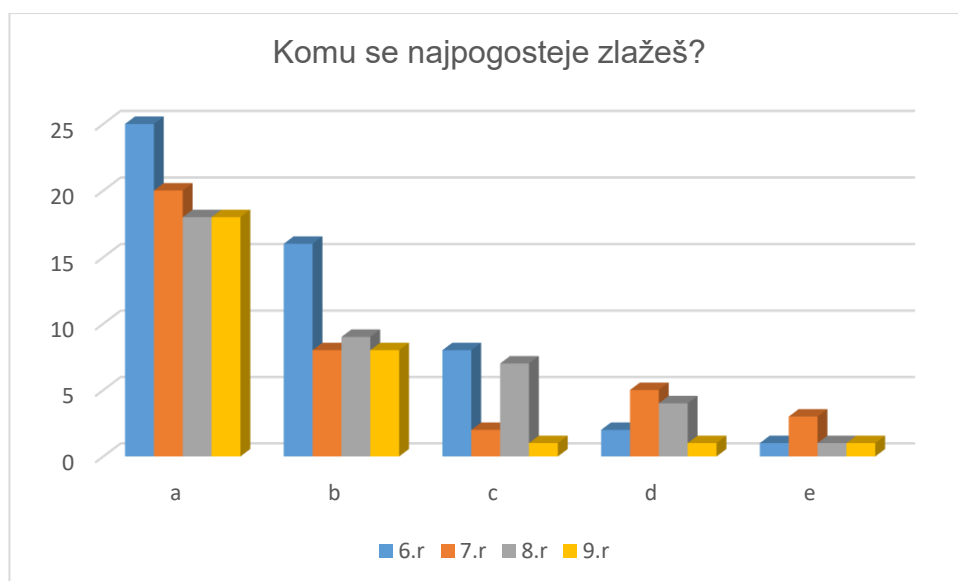
3. 1. 1. 2 Drugo vprašanje

Komu se najpogosteje zlažeš? Prosim, obkroži.

- a) Staršem
- b) Sovrstniku
- c) Ostalim sorodnikom
- d) Učiteljem
- e) Nikomur se še nisem zlagal.

razred	a	b	c	d	e
6. r	25	16	8	2	1
7. r	20	8	2	5	3
8. r	18	9	7	4	1
9. r	18	8	1	1	1
Skupaj	81	41	18	12	6

Tabela 3: Odgovori na 2. vprašanje

Graf 3: Komu se najpogosteje zlažeš?

Anketiranci so dejali, da se najpogosteje lažejo svojim staršem, drug najbolj pogost odgovor pa je, da se lažejo svojim sovrstnikom. Tako smo potrdili našo tretjo in četrto hipotezo. Razlike v odgovorih med posameznimi razredi ni bilo.

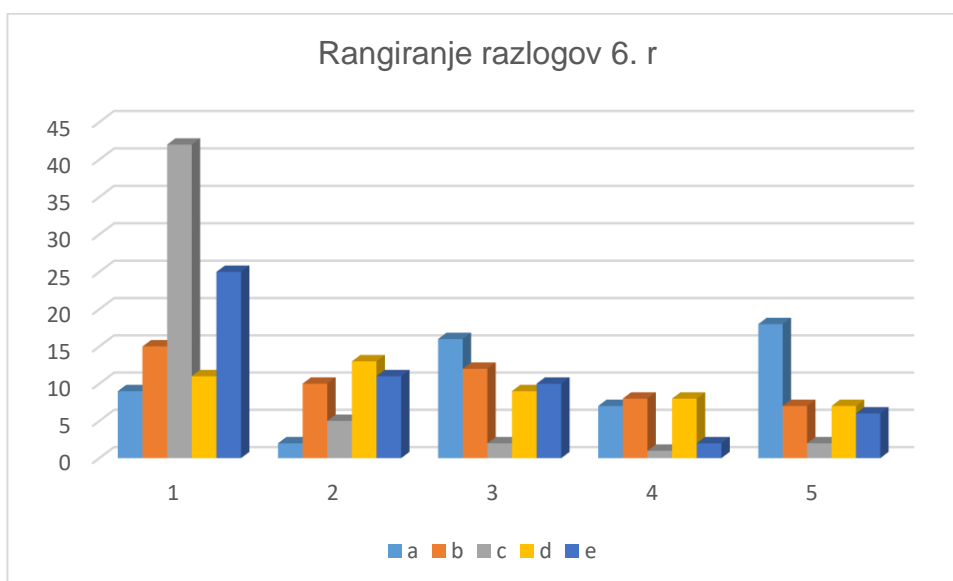
3. 1. 1. 3 Tretje vprašanje

Zakaj tl uporabiš laž? Ovrednoti z 1 – 5. Isto število lahko uporabiš večkrat.

- a) Ker me je strah povedati resnico.
- b) Ker mi potem česa dovolijo.
- c) Ker želim biti priljubljen.
- d) Ker ne želim nekoga (staršev, prijateljev) prizadeti.
- e) Ne lažem, nimam razlogov za laganje.

6.r.	1	2	3	4	5
a	9	2	16	7	18
b	15	10	12	8	7
c	42	5	2	1	2
d	11	13	9	8	7
e	25	11	10	2	6

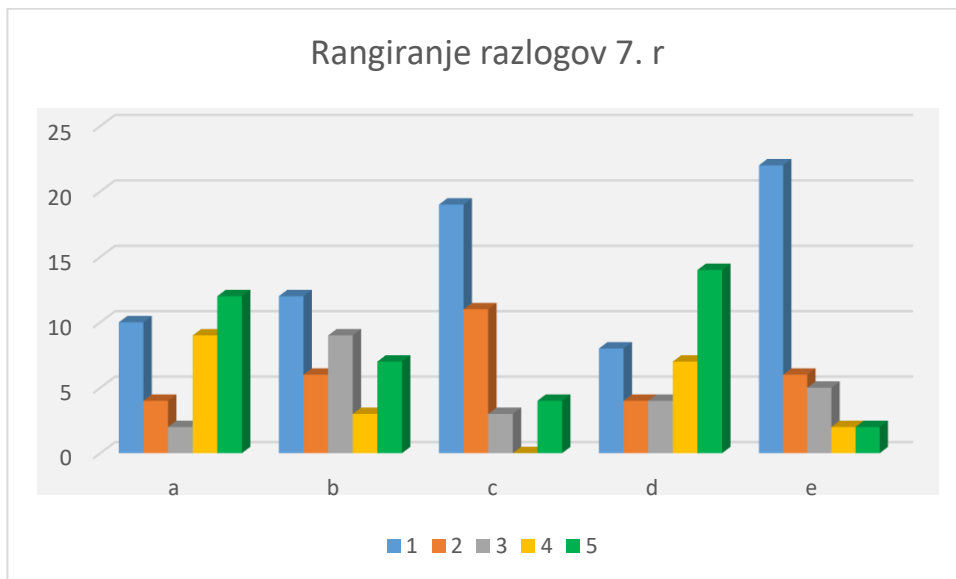
Tabela 4: Odgovori na 3. vprašanje, 6.r

Graf 4: Komu najpogosteje lažejo šestošolci

7r	1	2	3	4	5
a	10	4	2	9	12
b	12	6	9	3	7
c	19	11	3	0	4
d	8	4	4	7	14
e	22	6	5	2	2

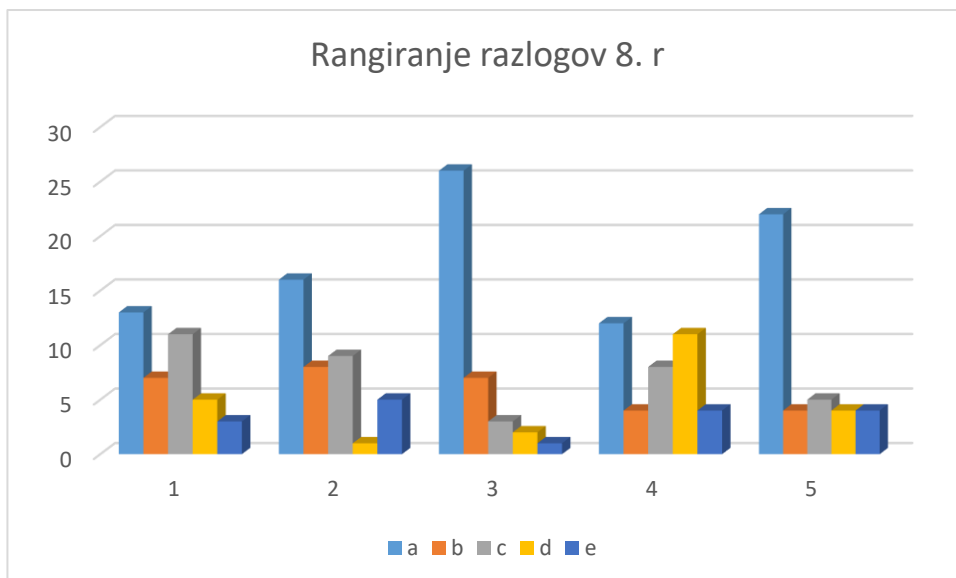
Tabela 5: Odgovori na 3. vprašanje, 7. r

Graf 5: Komu najpogosteje lažejo sedmošolci

8. r	1	2	3	4	5
a	13	16	26	12	22
b	7	8	7	4	4
c	11	9	3	8	5
d	5	1	2	11	4
e	3	5	1	4	4

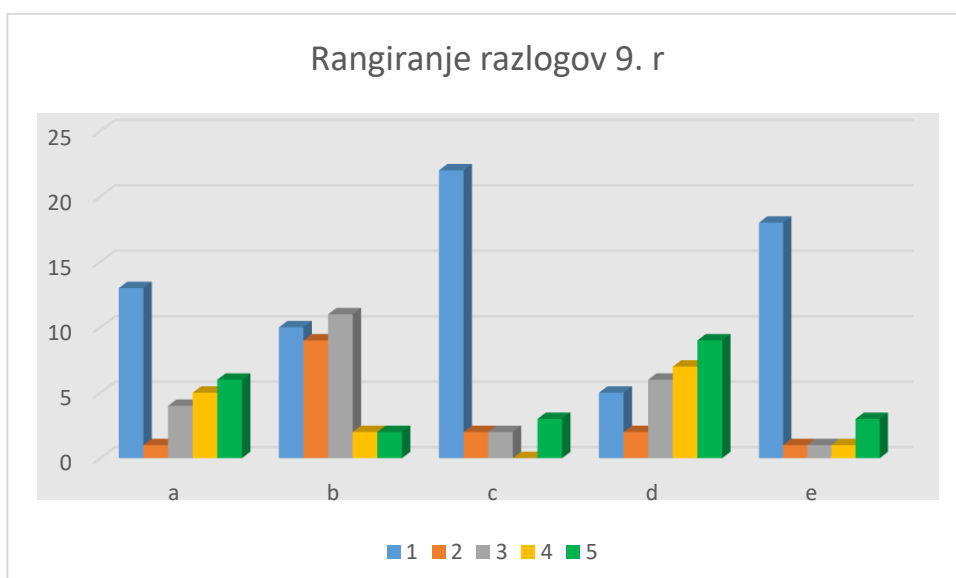
Tabela 6: Odgovori na 3. vprašanje, 8. r

Graf 6: Komu najpogosteje lažejo osmošolci?

9.r	1	2	3	4	5
a	13	1	4	5	6
b	10	9	11	2	2
c	22	2	2	0	3
d	5	2	6	7	9
e	18	1	1	1	3

Tabela 7: Odgovori na 3. vprašanje, 9. r

Graf 7: Komu najpogosteje lažejo devetošolci

Pri tem vprašanju smo se najbolj osredotočili na tiste odgovore, ki so jih učenci največkrat vrednotili z oceno (5), kar pomeni, da ta trditev zanje najbolj drži. Med vsemi anketiranimi je 37 % takih, ki so z oceno 5 označili trditev, da jih je strah povedati resnico. Sledila je trditev, ker ne želijo nekoga prizadeti (22 %). V drugi hipotezi smo tako pravilno predvideli najpogostejši razlog laganja med osnovnošolci. Razveselilo nas je, da trditev, da želijo biti priljubljeni, ni pogost razlog za laž.

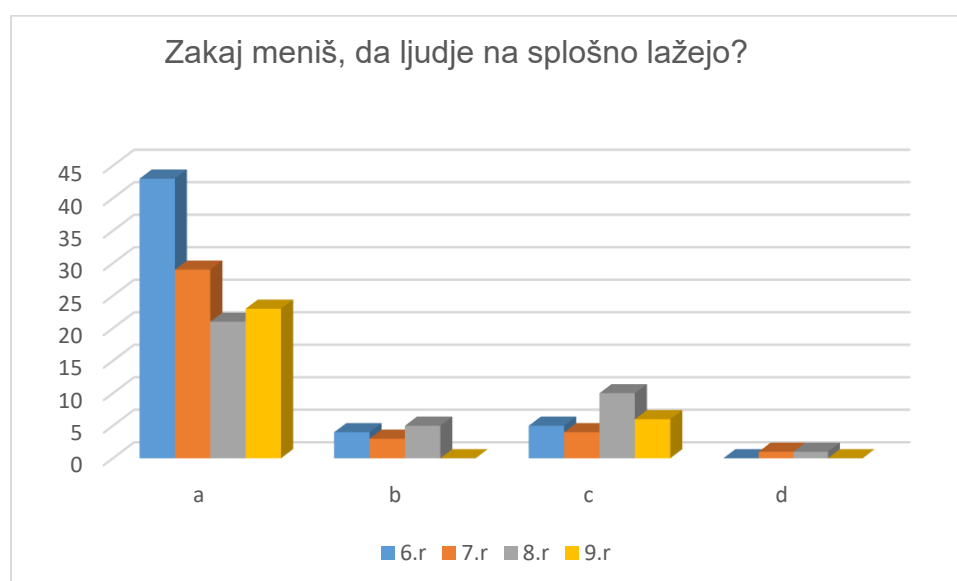
3. 1. 1. 4 Četrto vprašanje

Zakaj meniš, da se LJUDJE na splošno lažemo/jo? Prosim, obkroži.

- a) Ker nas je strah povedati resnico (bojimo se posledic).
- b) Ker želimo biti priljubljeni.
- c) Ker ne želimo prizadeti nekoga.
- d) Drugo: _____

razred	a	b	c	d
6.r	43	4	5	0
7.r	29	3	4	1
8.r	21	5	10	1
9.r	23	0	6	0
Skupaj	116	12	25	2

Tabela 8: Odgovori na 4. vprašanje

Graf 8: Zakaj splošno lažemo

Kar 74 % vprašanih se zlaže zato, ker jih je strah povedati resnico. Ker smo anketirali učence in ker se je pri zgornjem vprašanju izkazalo, da se najpogosteje lažejo staršem, je to precej logičen rezultat. Učenci se pogosto staršem zlažejo glede slabih ocen oziroma jim zanje ne povedo. Drugi najpogostejši vzrok za laganje med učenci je bil, da ne želijo nekoga prizadeti.

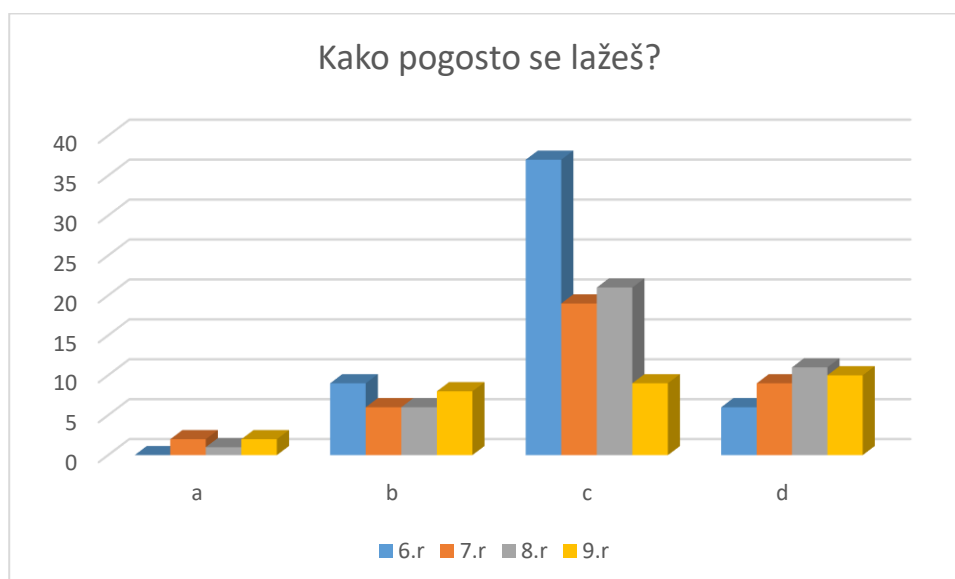
3. 1. 1. 5 Peto vprašanje

Kako pogosto se po tvoji oceni zlažeš? Prosim, obkroži.

- a) Pogosto
- b) Občasno
- c) Redko
- d) Nikoli

razred	a	b	c	d
6. r	0	9	37	6
7. r	2	6	19	9
8. r	1	6	21	11
9. r	2	8	9	10
Skupaj	5	29	86	36

Tabela 9: Odgovori na 5. vprašanje

Graf 9: Kako pogosto lažeš?

46 % anketirancev meni, da lažje le redko, kar nas je pravzaprav precej presenetilo. Kar 19 % je takšnih, ki meni, da ne lažje nikoli. Pri tem se nam je porajalo novo vprašanje, in sicer, ali nas ta podatek lahko razveseljuje ali bi nas prej moralo skrbeti.

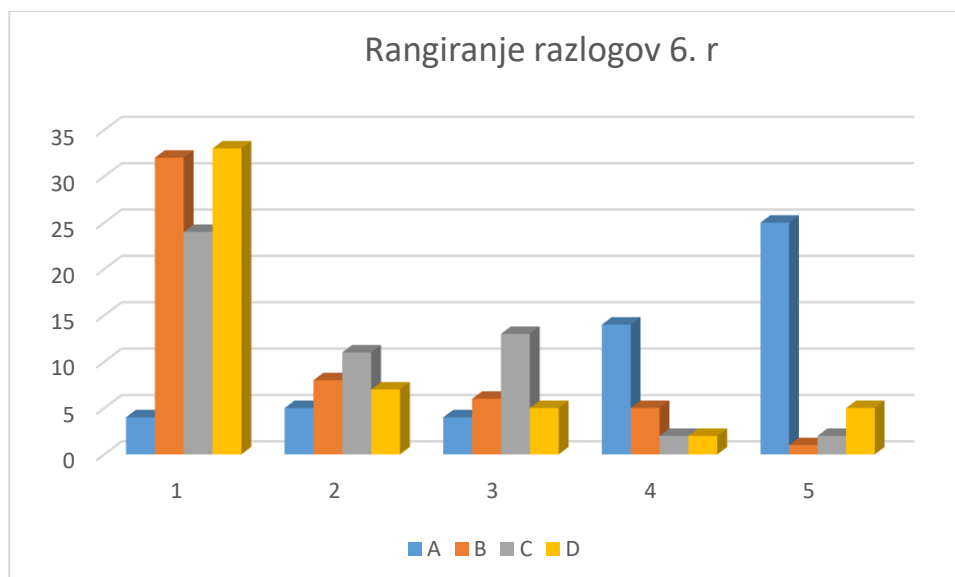
3. 1. 1. 6 Šesto vprašanje

Prosim, oceni z 1 - 5, koliko držijo spodnje trditve:

- a) Ko se zlažem, imam slabo vest. _____
- b) Ko se zlažem, mi postane slabo. _____
- c) Ko se zlažem, v obraz zardim. _____
- d) Ko se zlažem, ne občutim ničesar posebnega. _____

6.r	1	2	3	4	5
a	4	5	4	14	25
b	32	8	6	5	1
c	24	11	13	2	2
d	33	7	5	2	5

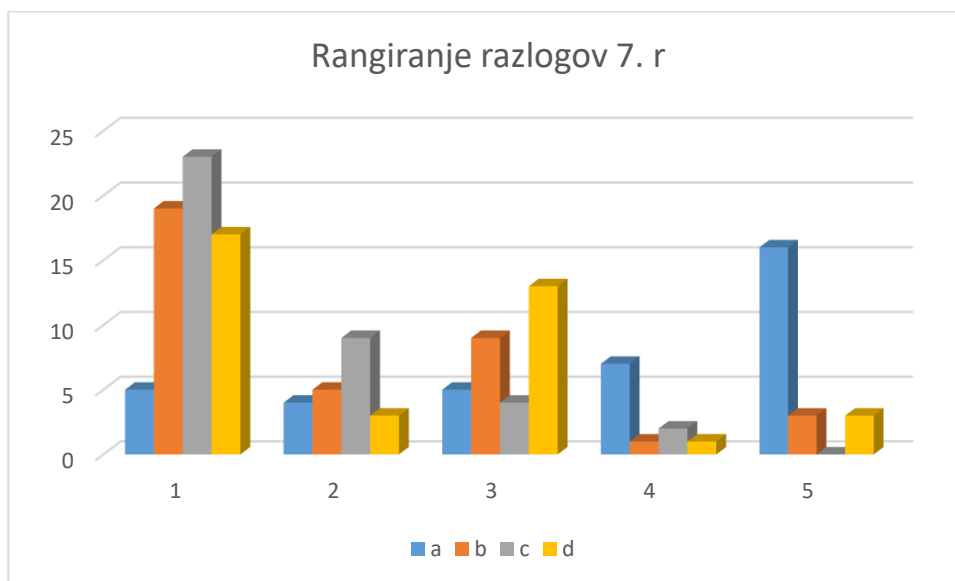
Tabela 10: Odgovori na 6. vprašanje, 6. r

Graf 10: Ko se zlažem, se počutim - šestošolci

7.r	1	2	3	4	5
a	5	4	5	7	16
b	19	5	9	1	3
c	23	9	4	2	0
d	17	3	13	1	3

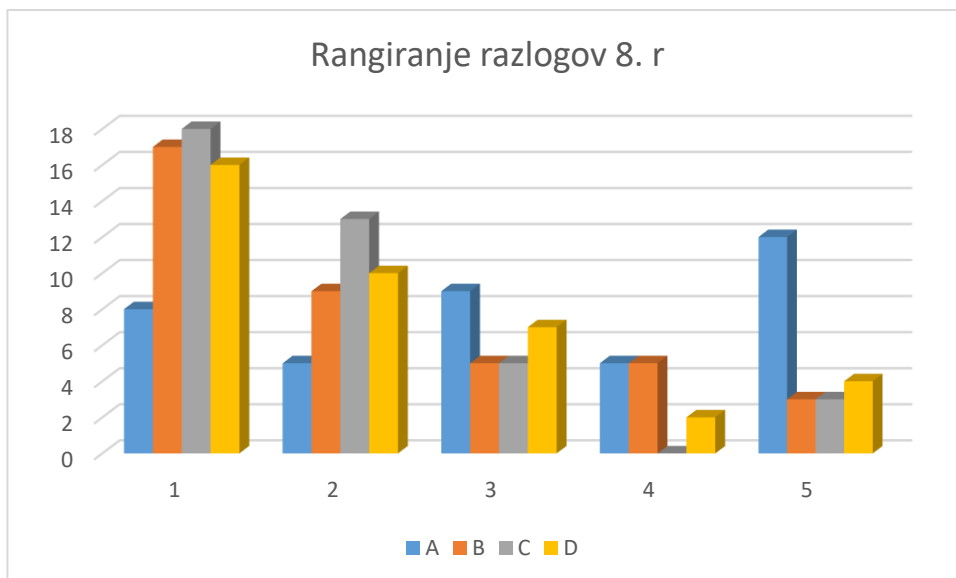
Tabela 11: Odgovori na 6. vprašanje, 7. r

Graf 11: Ko se zlažem, se počutim - sedmošolci

8.r	1	2	3	4	5
a	8	5	9	5	12
b	17	9	5	5	3
c	18	13	5	0	3
d	16	10	7	2	4

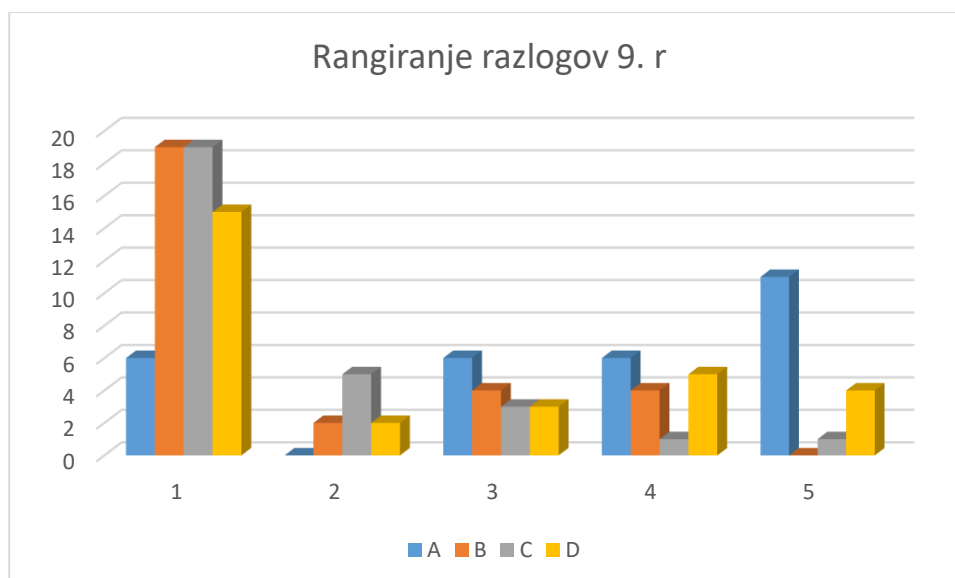
Tabela 12: Odgovor na 6. vprašanje, 8. r

Graf 12: Ko se zlažem se počutim - osmošolci

9. r	1	2	3	4	5
a	6	0	6	6	11
b	19	2	4	4	0
c	19	5	3	1	1
d	15	2	3	5	4

Tabela 13: Odgovori na 6. vprašanje, 9. r

Graf 13: Ko se zlažem, se počutim - devetošolci

Tudi pri tem vprašanju smo se najbolj osredotočili na tiste odgovore, ki so jih učenci največkrat vrednotili z oceno (5), kar pomeni, da ta trditev zanje najbolj drži. Med vsemi anketiranimi je 41 % takih, ki so z oceno 5 označili trditev, da imajo slabo vest, če lažejo. Je pa kar 10 % vprašanih z oceno 5, torej najvišjo, označilo trditev, da ne občutijo ničesar posebnega, če lažejo.

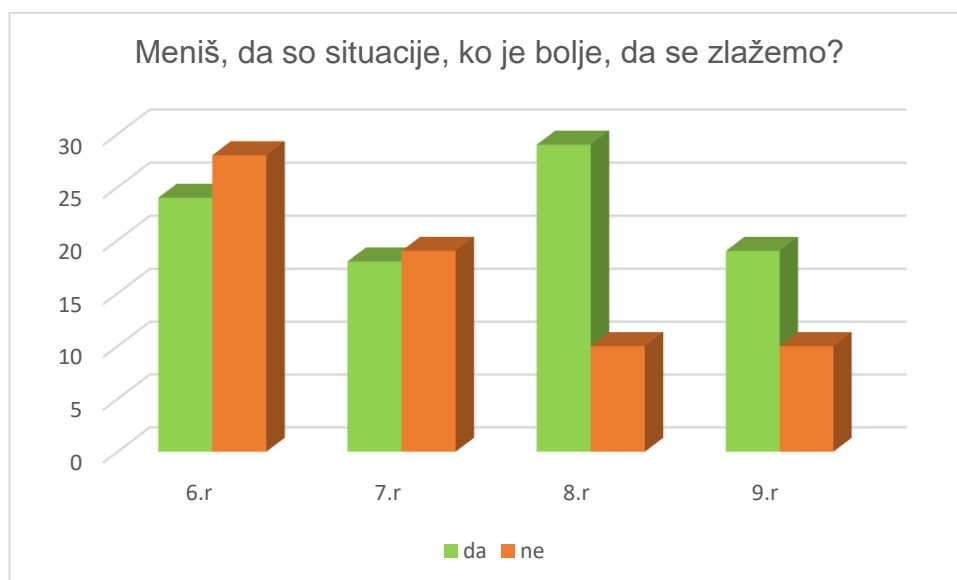
3. 1. 1. 7 Sedmo vprašanje

Meniš, da obstajajo situacije, ko je bolje, da se zlažemo? Prosim, obkroži.

- a) DA b) NE

razred	da	ne
6.r	24	28
7.r	18	19
8.r	29	10
9.r	19	10
Skupaj	90	67

Tabela 14: Odgovori na 7. vprašanje

Graf 14: So situacije, ko je bolje, da lažemo?

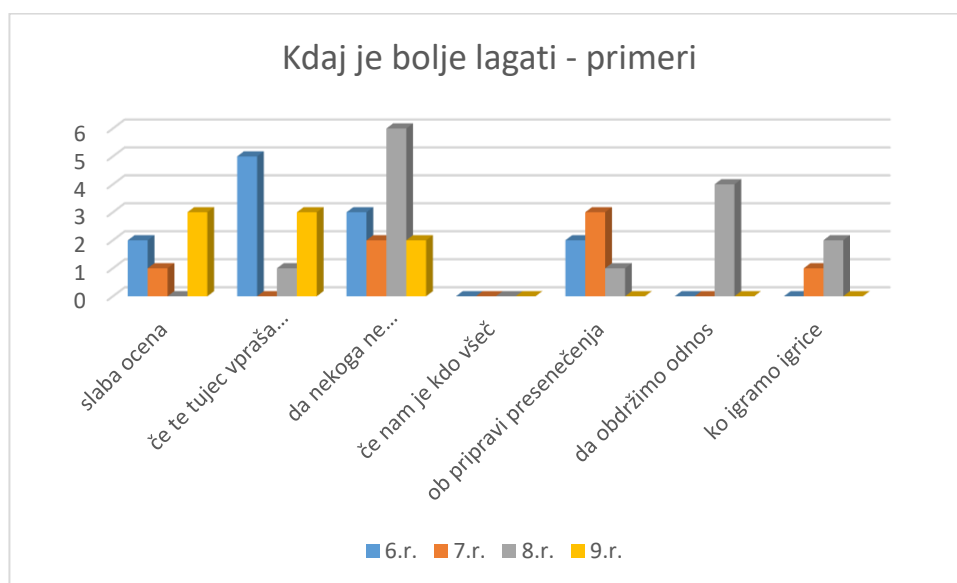
57 % vprašanih meni, da obstajajo situacije, ko je bolje lagati kot povedati resnico. Je pa tukaj prišlo do odstopanj med razredi, kar se nam je zdelo zelo zanimivo. Med šestošolci (54 %) in sedmošolci (51 %) je kljub rezultatom vseh vprašanih več tistih, ki menijo, da takšnih situacij ni, medtem ko je pri starejših učencih več kot polovica učencev menilo, da takšne situacije so.

3. 1. 1. 8 Osmo vprašanje

Če si obkrožil z »da«, prosim napiši primer:

razred	6.r	7.r	8.r	9.r	Skupaj
slaba ocena	2	1	0	3	6
če te tujec vpraša osebno vprašanje	5	0	1	3	9
da nekoga ne prizadenemo	3	2	6	2	13
če nam je kdo všeč	0	0	0	0	0
ob pripravi presenečenja	2	3	1	0	6
da obdržimo odnos	0	0	4	0	4
ko igramo igrice	0	1	2	0	3

Tabela 15: Odgovori na 8. vprašanje

Graf 15: Kdaj je bolje lagati - primeri

Tisti, ki menijo, da obstajajo situacije, ko je bolje, da se zlažemo, so najpogosteje zapisali, da je bolje lagati zato, da koga ne prizadenemo (13 odgovorov). Pogosto so zapisali tudi, da je bolje lagati v primeru, če te nagovori tujec, ki sprašuje osebna vprašanja (9 odgovorov). Med odgovori so

zapisali tudi laganje v primeru slabe ocene, če za nekoga pripravljamo presenečenje, če nam je kdo všeč, za ohranitev (partnerskega) odnosa in v primeru, če igramo igrice. Zadnji odgovor je bil najmanj pogost, bil pa nam je najbolj zabaven.

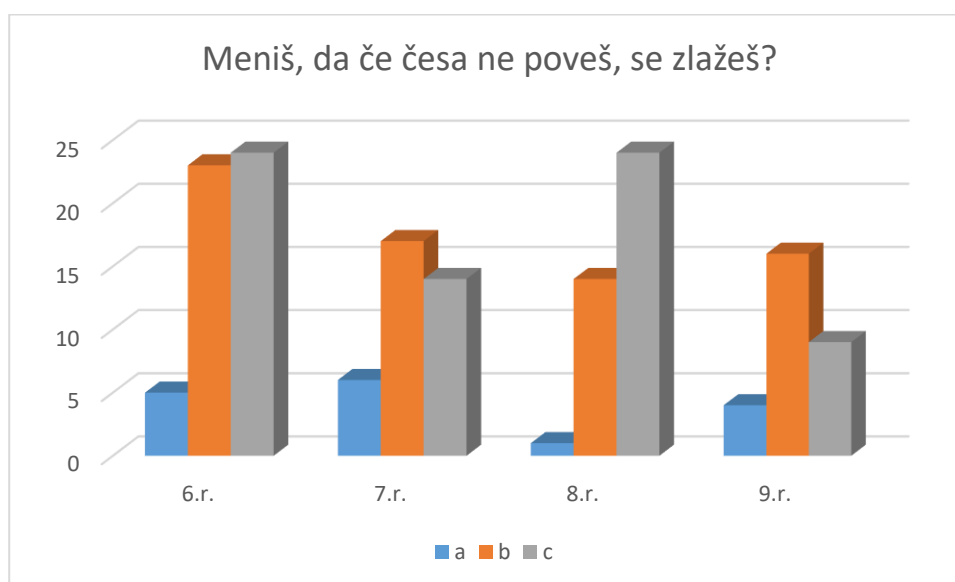
3. 1. 1. 9 Deveto vprašanje

Ali meniš, da če česa ne poveš, je to tudi laž? Prosim, obkroži.

- a) Ja, tudi to je laž.
- b) Odvisno od laži.
- c) Ne, to ni laganje.

razred	a	b	c
6.r.	5	23	24
7.r.	6	17	14
8.r.	1	14	24
9.r.	4	16	9
Skupaj	16	70	71

Tabela 16: Odgovori na 9. vprašanje

Graf 16: Lažemo, če česa ne povemo?

Kar 45 % vprašanih meni, da če česa ne poveš, to ni laganje. Prav tako drugih 45 % vprašanih meni, da je to odvisno od situacije, v kateri si.

3. 1. 1. 10 Deseto vprašanje

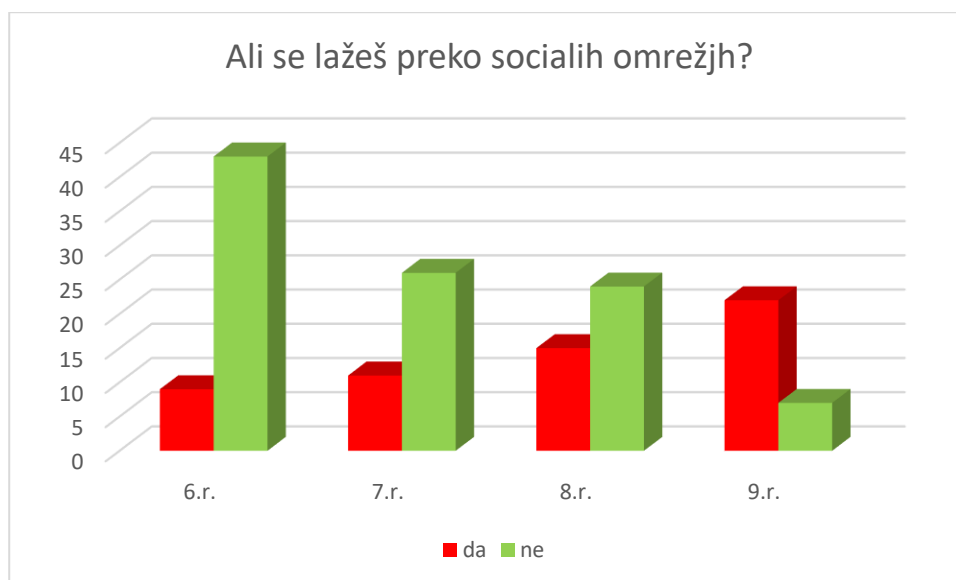
Ali se zlažeš tudi preko socialnih omrežji? Prosim, obkroži.

a) DA

b) NE

razred	da	ne
6.r.	9	43
7.r.	11	26
8.r.	15	24
9.r.	22	7
Skupaj	57	100

Tabela 17: Odgovori na 10. vprašanje

Graf 17: Laganje preko socialnih omrežij

36% vprašanih je na vprašanje, ali lažejo preko socialnih omrežjih, pritrdilo, 64 % je to zanikalo. Edino pri devetošolcih je več tistih, ki je na vprašanje odgovorilo z da (75 %), kar se nam zdi smiselno, saj se uporaba socialnih omrežij s starostjo učencev povečuje. Vseeno se nam zdi odstotek med devetošolci precej zaskrbljujoč.

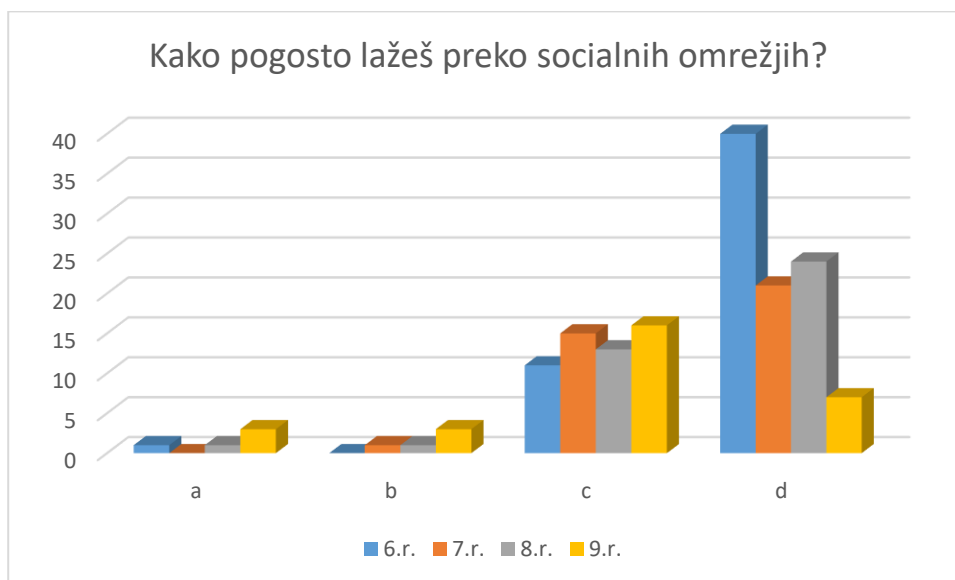
3. 1. 1.11 Enajsto vprašanje

Kako pogosto se zlažeš preko socialnih omrežij? Prosim, obkroži.

- a) Preko socialnih omrežij lažem bolj pogosto kot drugače.
- b) Preko socialnih omrežij lažem enako kot drugače.
- c) Preko socialnih omrežij se lažem redkeje.
- d) Nikoli se ne lažem preko socialnih omrežij.

razred	a	b	c	d
6.r.	1	0	11	40
7.r.	0	1	15	21
8.r.	1	1	13	24
9.r.	3	3	16	7

Tabela 18: Odgovori na 11. vprašanje

Graf 18: Laganje preko socialnih omrežij

Kar 59 % vprašanih je dejalo, da se nikoli ne lažejo preko socialnih omrežij, kar precej sovпада z rezultatom prejšnjega vprašanja. Ponovno je odstopanje pri devetošolcih, ki so pogosteje kot ostali vprašani izbrali odgovor c, da lažejo preko socialnih omrežij, res pa redkeje kot drugače. V naši 4. hipotezi smo predvidevali, da se osnovnošolci preko socialnih omrežij lažejo pogosteje kot drugače, kar pa so nam rezultati ankete ovrgli.

3. 1. 1.12 Dvanajsto vprašanje

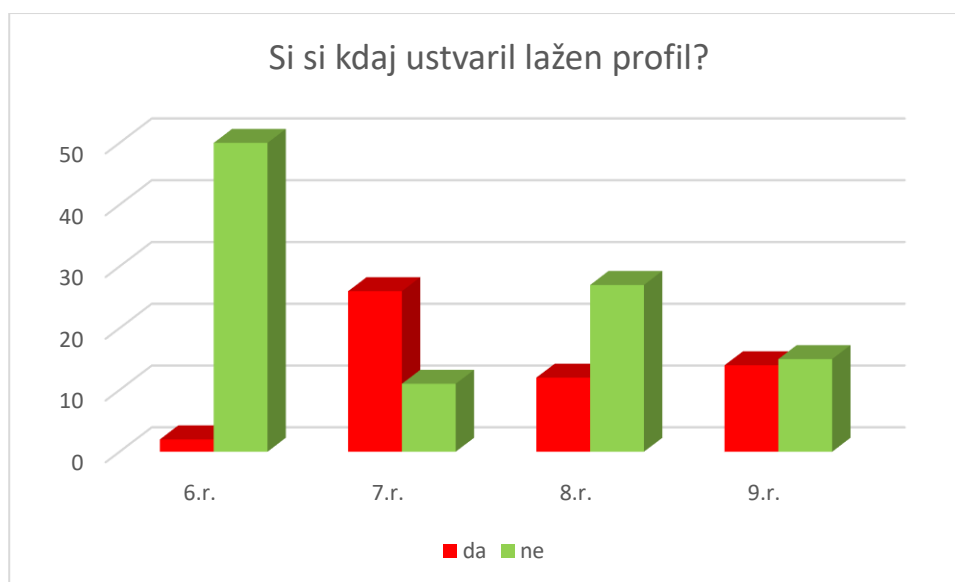
Si si že kdaj ustvaril svoj lažen profil? Prosim, obkroži.

a) DA

b) NE

razred	da	ne
6.r.	2	50
7.r.	26	11
8.r.	12	27
9.r.	14	15
Skupaj	54	103

Tabela 19: Odgovori na 12. vprašanje

Graf 19: Si kdaj ustvaril lažen profil?

Kar 34 % vprašanih si je že ustvarilo lažen profil na socialnih omrežjih, torej tretjina vseh vprašanih. Med sedmošolci je pretresljiv podatek, da je to storilo kar 70 % sedmošolcev.

3. 1. 1.13 Trinajsto vprašanje

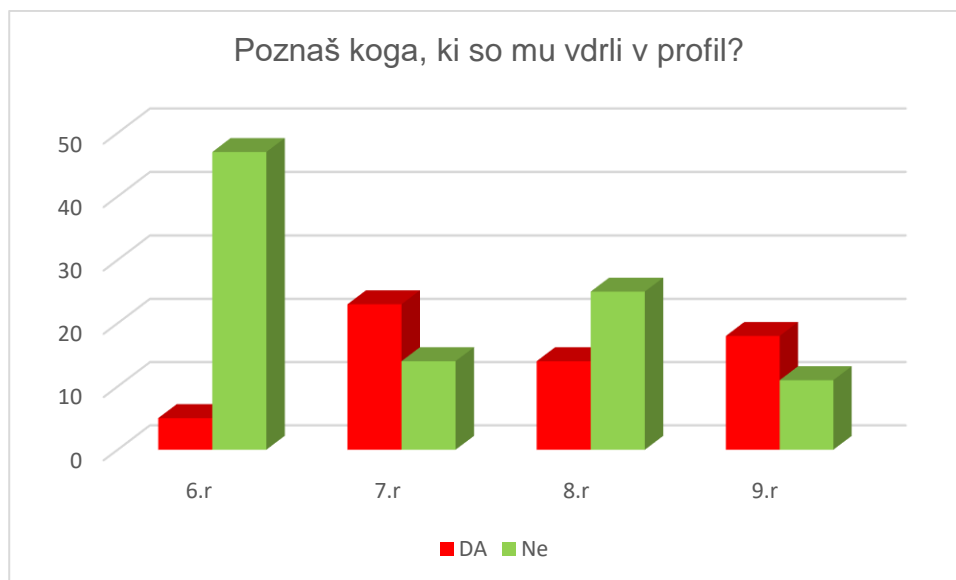
Ali poznaš koga, ki so mu vdrlji v profil? Prosim, obkroži.

a) DA

b) NE

razred	da	ne
6.r.	2	50
7.r.	26	11
8.r.	12	27
9.r.	14	15
Skupaj	60	97

Tabela 20: Odgovori na 13. vprašanje

Graf 20: Poznaš koga, ki so mu vdrlji v profil?

Ponovno smo dobili podatek, ki nas ni razveselil. Kar 38 % vprašanih pozna koga, ki so mu že vdrlji v profil. Med šestošolci je teh najmanj, več pa med sedmošolci in devetošolci.

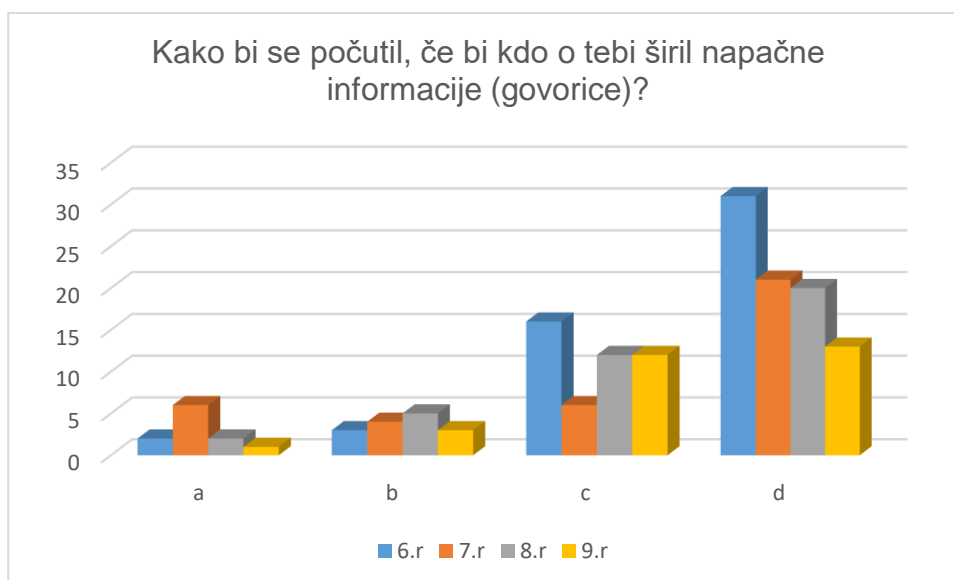
3. 1. 1.14 Štirinajsto vprašanje

Kaj meniš, kako bi se počutil, če bi nekdo o tebi objavil lažne podatke ali pa bi o tebi širil neresnične informacije (govorice)? Prosim, obkroži.

- a) Meni tega ne bi nihče naredil.
- b) Vseeno bi mi bilo.
- c) Motilo bi me.
- d) Počutil/la bi se zelo neprijetno, tudi v družbi bi se počutil/la slabo.

razred	a	b	c	d
6.r	2	3	16	31
7.r	6	4	6	21
8.r	2	5	12	20
9.r	1	3	12	13
Skupaj	11	15	46	85

Tabela 21: Odgovori na 14. vprašanje

Graf 21: Kako bi se počutil, če bi o tebi širili laži?

Pri tem vprašanju smo dobili pričakovan rezultat. 54 % vprašanih je potrdilo, da bi se v primeru, da bi kdo o njih širil napačne informacije, počutilo zelo neprijetno in bi se v družbi počutili slabo. 29 % vprašanih bi to motilo. 10 % vprašanim bi bilo vseeno.

3.2 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA – UČITELJI

Ker smo z anketnim vprašalnikom med učenci dobili zanimive odgovore, smo se odločili izvesti anketo tudi med našimi učitelji. Na anketo nam je odgovorilo 24 učiteljev, ki poučujejo učence predmetne stopnje. V nadaljevanju bomo prikazali njihove odgovore.

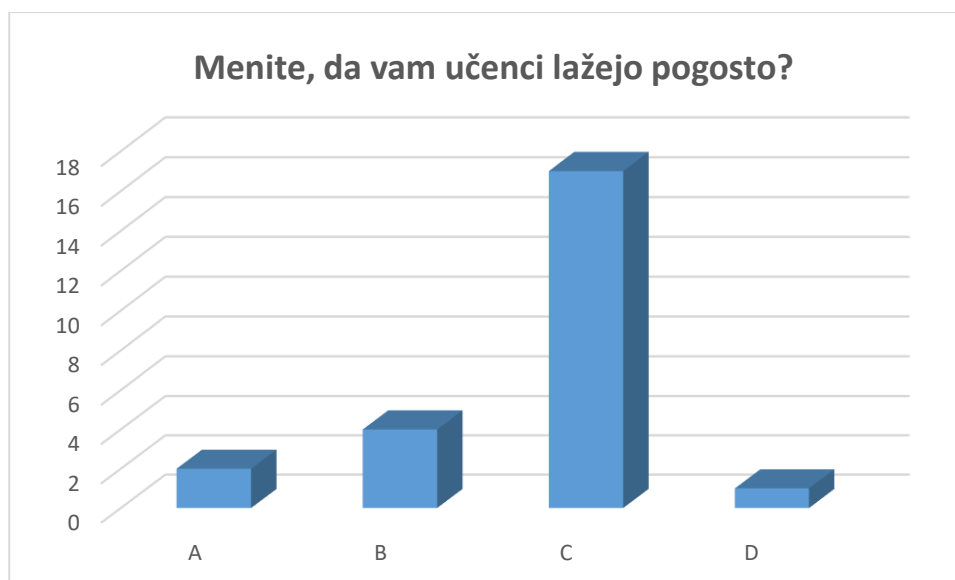
3.2.1 Prvo vprašanje

Menite, da vam učenci pogosto lažejo?

- a. Da
- b. Ne
- c. Včasih
- d. Ne morem oceniti.

	A	B	C	D
Učitelji	2	4	17	1

Tabela 22: Odgovori učiteljev na 1. vprašanje

Graf 22: Menite, da vam učenci pogosto lažejo

Največ učiteljev meni, da jim učenci lažejo samo občasno. Samo en učitelj meni, da ne more oceniti, ali učenci pogosto lažejo. Ta rezultat nas je nekoliko presenetil, saj smo menili, da učitelji s svojimi izkušnjami znajo natančno oceniti, kdaj jim učenci pogosto lažejo.

3.2.2 Drugo vprašanje

Komu po vaši oceni se učenci najpogosteje lažejo?

- a. Staršem
- b. Sovrstnikom
- c. Drugim ljudem
- d. Učiteljem
- e. Ne lažejo.

	a	b	c	d	e
Učitelji	18	9	1	9	0

Tabela 23: Odgovori učiteljev na 2. vprašanje

Graf 23: Komu se najpogosteje lažejo učenci?

Po učiteljevih ocenah (75 %) učenci najpogosteje lažejo staršem, najmanj pa po njihovi oceni lažejo drugim ljudem (neznancem). 38 % učiteljev meni, da najpogosteje lažejo sovrstnikom in njim samim.

3.2.3 Tretje vprašanje

Zakaj menite, da se učenci lažejo?

- a. Ker jih je strah povedati resnico.
- b. Ker jim potem nečesa ne dovolijo.
- c. Ker želijo bit priljubljeni.
- d. Ker ne želijo nekoga prizadeti.

	a	b	c	d
Učitelji	10	14	9	1

Tabela 24: Odgovori učiteljev na3. vprašanje

Graf 24: Zakaj učenci lažejo?

58 % učiteljev meni, da se učenci najpogosteje lažejo zato, ker jim potem česa ne dovolijo. V naši zadnji hipotezi smo predvidevali, da bodo učitelji kot najpogostejši vzrok za lažanje navedli »strah povedati resnico«, enako kot smo predvidevali za učence. Tukaj se je izkazalo, da smo pri tej hipotezi sklepali napačno. Ta odgovor je izbralo 29 % učiteljev.

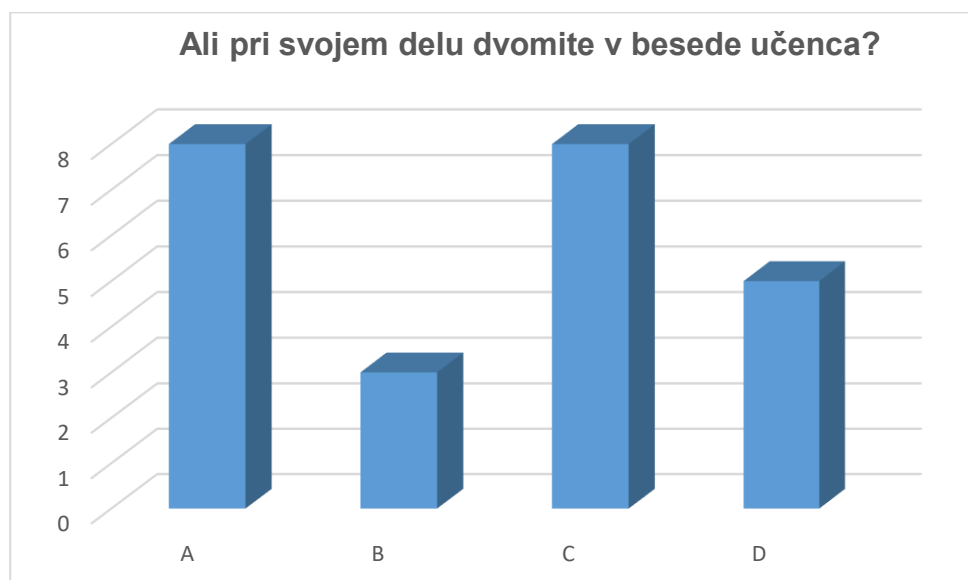
3.2.4 Četrto vprašanje

Ali pri svojem delu dvomite v besede učenca?

- a. Da
- b. Ne
- c. Redko
- d. Vedno bolj pogosto

	a	b	c	d
Učitelji	8	3	8	5

Tabela 25: Odgovori učiteljev na 4. vprašanje

Graf 25: Ali pogosto dvomite v besede učenca?

Podatki kažejo, da učitelji precej pogosto dvomijo v besede učencev. 33 % učiteljev meni, da jim učenci lažje pogosto, 21 % vedno bolj pogosto dvomi v učence. Ta podatek se nam je zdel precej zaskrbljujoč, saj polovica učiteljev vedno pogosteje dvomi v besede učencev.

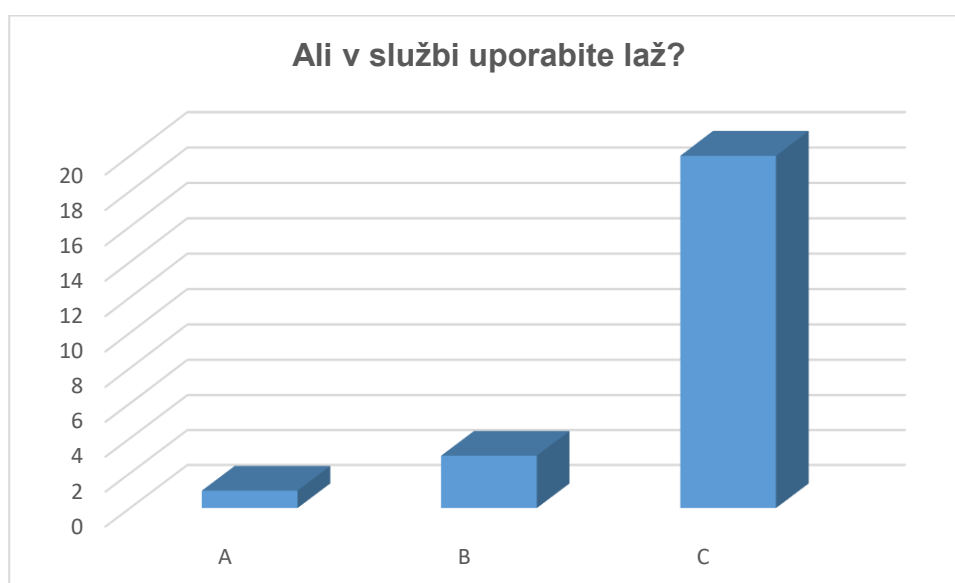
3.2.5 Peto vprašanje

Ali v službi uporabite laž?

- a. Pogosto
- b. Redko
- c. Nikoli

	a	b	c
Učitelji	1	3	20

Tabela 26: Odgovori učiteljev na 5. vprašanje

Graf 26: Ali v službi uporabite laž?

Ta rezultat smo pričakovali. Največ učiteljev (83 %) je odgovorilo, da v službi ne uporablja laži. Presenetil pa nas je odgovor enega izmed učiteljev, ki je na to vprašanje odgovoril(a), da v službi laže pogosto.

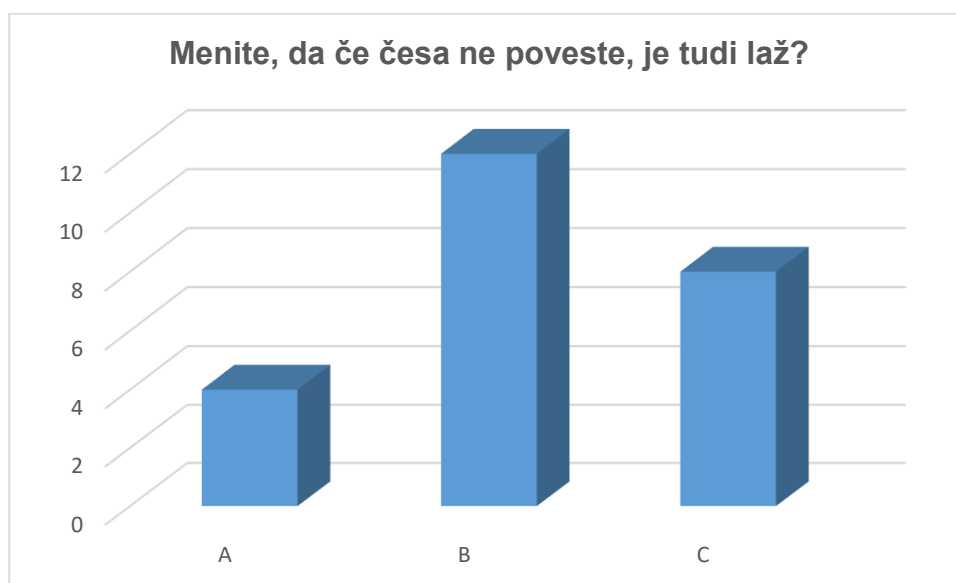
3. 2. 6 Šesto vprašanje

Ali menite, da če česa ne poveste, da je to tudi laž?

- a. Da
- b. Ne
- c. Odvisno od razloga, zaradi katerega jo uporabimo.

	a	b	c
Učitelji	4	12	8

Tabela 27: Odgovori učiteljev na 6. vprašanje

Graf 27: Ali menite, da če česa ne poveste, je to laž?

50 % učiteljev je mnenja, da če česa ne povemo, to ni laž. Tudi sami smo pričakovali takšen rezultat, med učitelji pa je vendarle 16 % takšnih, ki menijo, da to je laž.

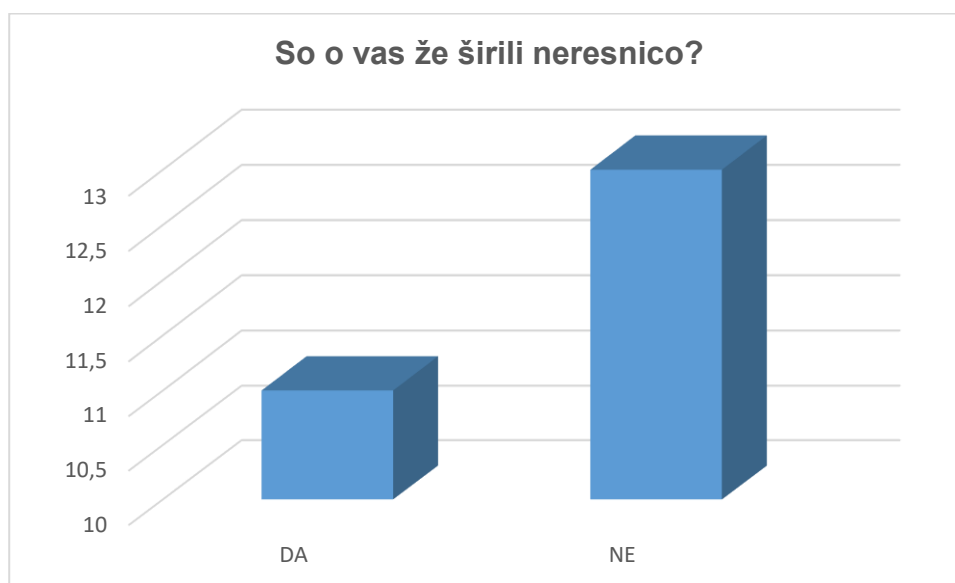
3.2.7 Sedmo vprašanje

Ali se vam je zgodilo, da so o vas razširili neresnice oz. laži?

- a. Da
- b. Ne

	DA	NE
Učitelji	11	13

Tabela 28: Odgovori učiteljev na 7. vprašanje

Graf 28: So o vas že širili neresnico?

54 % učiteljev je na to vprašanje odgovorilo z ne, 45 % pa z da. Rezultat je bil dokaj izenačen, česar nismo pričakovali. K sreči pa je bilo več tistih, ki se jim to še ni zgodilo.

4 ZAKLJUČEK

Cilj naše naloge je bilo ugotoviti, zakaj pravzaprav lažemo. Želeli smo se naučiti, kako prepoznati laži, kakšni so razlogi za laganje, komu najpogosteje lažemo osnovnošolci ter kakšno izkušnjo z lažmi imajo učitelji naše šole. Zanimalo nas je tudi, če učenci lažejo tudi preko socialnih omrežij in ali to počnejo pogosteje kot drugače.

Anketirali smo 157 učencev predmetne stopnje naše šole. Predvidevali smo (**hipoteza 1**), da so se skoraj vsi anketiranci ob kakšni priložnosti že zlagali, kar **smo** z anketo tudi **potrdili**. Kot najpogostejši vzrok za laganje med učenci smo v naši **drugi hipotezi** predvideli »strah povedati resnico«, kar smo ravno tako **potrdili**. Anketiranci so ta odgovor izbrali ne samo zase, ampak menijo, da je to tudi splošen razlog za laganje ljudi. Učenci so ocenili, da se lažejo bolj poredko, zaradi laganja pa imajo pogosto slabo vest. Menijo tudi, da obstajajo situacije, ko je bolje, da se zlažemo. Kot primer so navedli situacije, ko bi lahko koga prizadeli, če te nagovori tujec, zaradi slabe ocene ali na primer, ko za nekoga pripravljamo presenečenje.

Da se anketiranci najpogosteje zlažejo staršem, se je izkazalo kot **pravilna hipoteza (hipoteza 3)**, temu odgovoru sledi laganje vrstnikom, kar smo predvideli v naši **4. hipotezi**, zato jo lahko ravno tako **potrdimo**. Na tem mestu moramo priznati, da smo oklevali, koga v hipotezah postaviti na prvo mesto, starše ali vrstnike.

V naši 5. hipotezi smo menili, da učenci preko socialnih omrežij lažejo pogosteje kot drugače. Nekoliko nas je rezultat presenetil, in sicer, da se učenci lažejo preko socialnih omrežij manj pogosto. Tako moramo to **5. hipotezo zavrniti**. Učenci že poznajo posameznike, ki so jim že vdrli v profil socialnega omrežja, med njimi pa so tudi takšni, ki so si sami ustvarili lažen profil. V primeru, da bo o njih širili neresnice, pa imajo učenci enotno mnenje, da bi se družbi počutili neprijetno.

Ker smo od učencev pridobili zanimive odgovore, nas je zanimalo tudi mnenje naših učiteljev, zato smo tudi zanje pripravili anketni vprašalnik.

Učitelji menijo, da jim učenci lažejo občasno, da na splošno najpogosteje lažejo staršem (učenci so v tem primeru odgovorili enako). Kot najpogostejši razlog za lažanje so učitelji izbrali drugega kot učenci, in sicer, da učenci lažejo zato, ker jim potem nečesa ne dovolijo. Ker smo v naši zadnji, **6. hipotezi** predvidevali, da bodo tudi učitelji izbrali enak razlog kot učenci (strah povedati resnico), **moramo le-to zavrniti**.

Učitelji v službi načeloma ne lažejo, menijo, da v primeru, da nekaj zamolčiš, to ni laž oziroma je odvisno od situacije, je pa o nekoliko manj kot polovici vprašanih učiteljev že kdo širil neresnice oziroma laži.

Tema, ki smo si jo zastavili, nam je ponudila številna nova spoznanja, obenem pa odprla številna nova področja, ki so v nas zbudila radovednost. Za začetek smo nekaj naše radovednosti potešili. Upamo, da vaše tudi.

LITERATURA IN VIRI

Praprotnik, A.(1944). Psihologija laži. Ljubljana, ZMKD.

Walters, S.B. (2003). Resnica ali laž? Ljubljana, Mladinska knjiga.

INTERNETNI VIRI

- <http://www.viva.si/Psihologija-in-odnosi/872/La%C5%BE-in-resnica>, 23. 9. 2018
- <http://www.viva.si/Psihologija-in-odnosi/2782/Zakaj-mi-la%C5%BEe?index=1>, 13.9.2018
- <http://www.viva.si/Psihologija-in-odnosi/2372/Kako-prepoznati-la%C5%BEivca?index=2>, 13. 9. 2018
- <http://www.viva.si/Psihologija-in-odnosi/6546/Kak%C5%A1na-je-telesna-govorica-la%C5%BEivca> 13. 9. 2018
- <https://www.sensa.si/osebna-rast/zakaj-lazemo/> 13. 9. 2018 in 25. 9. 2018
- <https://www.aktivni.si/psihologija/zakaj-lazemo/>, 26. 1. 2019
- <https://njena.svet24.si/clanek/osebna-rast/56fac0a529276/dr-zoran-milivojevic-laganje>, 26. 1. 2019
- <https://njena.svet24.si/clanek/osebna-rast/57bd992c1f899/zakaj-in-o-cem-ljudje-najpogosteje-lazemo>, 26. 1. 2019
- <https://hedonizem.si/9-nacinov-kako-prepoznati-laznivca/> 26. 1. 2019
- <https://fran.si/iskanje?FilteredDictionaryIds=130&View=1&Query=la%C5%BE>, 13. 1. 2019
- <http://arehpsihologija.edublogs.org/files/2008/09/11-Ugotavljanje-lazi-2013-14-1hum9nk.pdf>, 31. 1. 2019
- <https://sl.lifesizemagazine.com/understanding-types-of-liars>, 1. 2. 2019
- <https://www.aktivni.si/psihologija/zakaj-lazemo/>, 13. 9. 2018
- <https://www.aktivni.si/psihologija/otrokove-lazi-in-prikrivanje/>, 8.10. 2018
- <http://www.nationalgeographic.si/index.php?t=reportaze&id=677>, 13. 9. 2018
- <https://www.psihoterapija-mr.si/kdo-so-laznivci.html>, 13. 9. 2018
- <http://www.blizina.si/domov.html>, 8.10.2018
- <https://www.varnostnaspletu.si/category/socialna-omrezja/>, 12. 10. 2018
- <http://druzina.ena.com/otroci/zakaj-otroci-lazejo-in-kako-se-spopasti-s-tem.html>, 12. 10. 2018
- http://dk.fdv.uni-lj.si/diplomska_dela_1/pdfs/mb11_kac-katja.pdf, 8.10.2018

VIRI SLIK

- slika 1* <http://www.uresnicisvojesanje.si/resnica-ali-laz>, 31. 1. 2019
- slika 2* <http://www.esacademic.com/dic.nsf/eswiki/252738>, 26. 9. 2018
- slika 3* <https://www.leasidemartialarts.com/honesty-martial-arts-virtue/>, 26. 9. 2018
- slika 4* <http://ageless-fitness.com/2014/03/03/little-white-lie/>, 31. 1. 2019
- slika 5* <https://www.everydayhealth.com/emotional-health/truth-behind-pathological-compulsive-liars/>, 31. 1. 2019
- slika 6* <https://www.youtube.com/watch?v=VUolw6HyZg8> 31. 1. 2019
- slika 7* <https://www.wikihow.com/Know-when-Your-Child-Is-Lying>, 31. 1. 2019
- slika 8* <https://yoandaalimsyahbana.wordpress.com/2014/05/25/lie-to-me/>, 31. 1. 2019

PRILOGE

Priloga1

ANKETNI VPRAŠALNIK- učenci

Smo učenci OŠ _____. V naši raziskovalni nalogi ZAKAJ OSNOVNOŠOLCI LAŽEMO odkrivamo, zakaj učenci lažejo in komu lažejo. Vljudno vas prosimo, da odkrito odgovorite na spodnja vprašanja, tako da obkrožite odgovor(e) ali ovrednotite odgovore s številkami od 1 - 5. Vaši odgovori so anonimni. Zahvaljujemo se vam za sodelovanje!

LEGENDA:

1 – sploh ne drži

2 – ne drži

3 – delno drži

4 – drži

5 – popolnoma drži

SPOL (obkroži) :

Ž

M

RAZRED: 5. RAZRED 6. RAZRED 7. RAZRED 8. RAZRED 9. RAZRED

- 1. Si se že zlagal?** Prosim, obkroži.
 - c) DA
 - d) NE
- 2. Komu se najpogosteje zlažeš?** Prosim, obkroži.
 - f) Staršem
 - g) Sovrstniku
 - h) Ostalim sorodnikom
 - i) Učiteljem
 - j) Nikomur se še nisem zlagal.
- 3. Zakaj ti uporabiš laž?** Ovrednoti z 1 – 5. Isto število lahko uporabiš večkrat.
 - a) Ker me je strah povedati resnico. _____
 - b) Ker mi potem česa ne dovolijo. _____
 - c) Ker želim biti priljubljen. _____
 - d) Ker ne želim nekoga (staršev, prijateljev) prizadeti. _____
 - e) Ne lažem, nimam razlogov za laganje. _____
- 4. Zakaj meniš, da se LJUDJE na splošno lažemo/jo?** Prosim, obkroži.
 - e) Ker nas je strah povedati resnico (bojimo se posledic).
 - f) Ker želimo biti priljubljeni.
 - g) Ker ne želimo prizadeti nekoga.
 - h) Drugo: _____
- 5. Kako pogosto se po tvoji oceni zlažeš?** Prosim, obkroži.
 - e) Pogosto
 - f) Občasno
 - g) Redko
 - h) Nikoli

6. Prosim, oceni z 1 - 5, koliko držijo spodnje trditve:

- e) Ko se zlažem, imam slabo vest. _____
- f) Ko se zlažem, mi postane slabo. _____
- g) Ko se zlažem, v obraz zardim. _____
- h) Ko se zlažem, ne občutim ničesar posebnega. _____

7. Meniš, da obstajajo situacije, ko je bolje, da se zlažemo? Prosim, obkroži.

- b) DA b) NE

8. Če si obkrožil z »da«, prosim napiši primer:

9. Ali meniš, da če česa ne poveš, je to tudi laž? Prosim, obkroži.

- d) Ja, tudi to je laž.
- e) Odvisno od laži.
- f) Ne, to ni laganje.

10. Ali se zlažeš tudi preko socialnih omrežji? Prosim obkroži.

- b) DA b) NE

11. Kako pogosto se zlažeš preko socialnih omrežjih? Prosim, obkroži.

- e) Preko socialnih omrežij lažem bolj pogosto kot drugače.
- f) Preko socialnih omrežij lažem enako kot drugače.
- g) Preko socialnih omrežij se lažem redkeje.
- h) Nikoli se ne lažem preko socialnih omrežij.

12. Si si že kdaj ustvaril svoj lažen profil? Prosim, obkroži.

- b) DA b) NE

13. Ali poznaš koga, ki se mu vdrla v profil? Prosim, obkroži.

- b) DA b) NE

14. Kaj meniš, kako bi se počutil, če bi nekdo o tebi objavil lažne podatke ali pa bi o tebi širil neresnične informacije (govorice)? Prosim obkroži.

- e) Meni tega ne bi nihče naredil.
- f) Vseeno bi mi bilo.
- g) Motilo bi me.
- h) Počutil/la bi se zelo neprijetno, tudi v družbi bi se počutil/la slabo.

HVALA za sodelovanje!

ANKETNI VPRAŠALNIK- učitelji

Smo, učenci OŠ _____. V naši raziskovalni nalogi ZAKAJ OSNOVNOŠOLCI LAŽEMO odkrivamo, zakaj učenci lažejo in komu lažejo. Vljudno vas prosimo, da odkrito odgovorite na spodnja vprašanja, tako da **OBKROŽITE ODGOVOR/re**, ki najbolj odražajo vaše prepričanje. Vaši odgovori so anonimni. Zahvaljujemo se vam za sodelovanje!

1. Menite, da vam učenci lažejo pogosto?
 - a) DA
 - b) NE
 - c) Včasih
 - d) Ne morem oceniti.

2. Komu po vaši oceni se učenci najpogosteje lažejo?
 - a) Staršem
 - b) Sovrstnikom
 - c) Drugim ljudem
 - d) Učiteljem
 - e) Ne lažejo

4. Zakaj menite, da učenci lažejo?
 - a) Ker jih je strah povedati resnico.
 - b) Ker jim potem česa ne dovolijo.
 - c) Ker želijo biti priljubljeni.
 - d) Ker ne želijo nekoga prizadeti.

3. Ali pri svojem delu kdaj dvomite v besede učenca?
 - a) Da
 - b) Ne
 - c) Redko
 - d) Vedno bolj pogosto

5. Ali v službi uporabite laž?
 - a) Pogosto
 - b) Redko
 - c) Nikoli

6. Ali menite, da če česa ne poveste, da je to tudi laž?
 - a) DA
 - b) NE
 - c) Odvisno od laži

7. Ali se je vam zgodilo, da so o vas razširili neresnice oz. laži?
 - a) DA
 - b) NE

Hvala za vaše odgovore.